

**TAIDE-
YLIOPISTO**

✕ TEATTERIKORKEAKOULU

2025
OPINNÄYTETYÖ

jää jää iki=iki

erään arktisen kenttäoperaation selonteko

Pia Korhonen

TEKIJÄ (sukunimi ja etunimet) Korhonen Pia Kristiina		KOULUTUS-/ MAISTERIOHJELMA Kirjoittamisen maisteriohjelma
KIRJALLISEN OSION/ TUTKIELMAN NIMI jää jää iki=iki • erään arktisen kenttäoperaation selonteko		KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (sis. liitteet) 82
TAITEELLISEN/ TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI (teostietoineen; esim. ensi-ilta, paikka, tekijät) Research Catalogue -alustalle toteutettu ekspositio: Poeettinen kenttälaboratorio Kenttäkirjoittamisen luonnoskirjat I II III IV		
Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa.		Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu).
TIIVISTELMÄTEKSTI (min. noin 250 sanaa) <p>Opinnäytteeni pohjautuu syyskuussa 2024 Huippuvuorilla Hornsundin tieteellisellä tutkimusasemalla (<i>Polska Stacja Polarna</i>) viettämäni viikkoon. Seurasin asemalla luonnontieteilijöiden kenttätöskentelyä maastossa ja kenttälaboratoriossa, ja kehitin <i>paikkavaikutteisen kenttäkirjoittamisen</i> praktiikkaani.</p> <p>Tutkin paikkavaikutteista kirjoittamista opinnäytteeni teoreettisessa osiossa. Tarkastelen paikan vaikutuksen alaisuudessa kirjoittamista, ja avaan mitä vaikuttaviin paikkoihin hakeutumisesta seuraa työskentelylle. Analysoin mitkä paikan ominaisuudet kirjoittamiseeni perustavimmin vaikuttavat ja miksi.</p> <p>Kuvaan erityisesti paikkaan hakeutumisen prosessia, paikan olosuhteita, paikassa liikkumista ja paikassa tehtävää luonnontieteellistä kenttätöytä, kuten vesistönäytteidenottoa maastossa ja näytteiden analysointia aseman kenttälaboratoriossa. Asetan poeettisen kenttätöskentelyn luonnontieteen tutkimusproseduurien rinnalle. Lisäksi tarkastelen paikkaan kohdistuvia turvallisuuteen ja liikkumiseen liittyviä rajoituksia ja pohdin niiden vaikutusta paikassa työskentelyyni.</p> <p>Näytän, että vaativat maasto-olosuhteet, pitkäkestoinen käveleminen, säätilat ja maiseman erityislaatu vaikuttavat työskentelyni suuntaan. Luonnontieteilijöiden työskentelyä tarkkaillessani kiinnostukseni kohdistuu ensisijaisesti luonnontieteellisen kenttätöön eleisiin ja käytännön toimiin varsinaisten tutkimustulosten tarkastelun sijaan. Oma poeettinen kenttätöskentelyni hakeutuu ottamaan vaikutteita luonnontieteellisistä näytteenottoproseduureista ja tutkimusaseman kenttälaboratoriossa tapahtuvasta näytteiden jatkokäsittelystä.</p> <p>Pohdin teoreettisessa osiossa myös arktisiin ääripaikkoihin hakeutumiseen liittyviä kielellisiä ja historiallisia vaikuttavuuksia. Ja kysyn, voiko jäätikön kanssa kirjoittaa, vai asettuuko kirjoittaminen pikemmin sen (ja muiden toisenlaisten olentojen) vierelle tai rinnalle. Lähestyn historiallisten naparetkien sankareita ja pohdin miksi ihminen on halunnut ääriin ja mitä siitä on seurannut. Tarkastelen myös omia vaikuttimiani ääripaikkoihin hakeutumisessa ja nostan esiin kysymyksen ääripaikkoihin hakeutumisen kestävydestä.</p> <p>Taiteellinen osio sijaitsee <i>Research Catalogue</i> -alustalla, olen perustanut sinne kokeellisen, poeettisen kenttälaboratorion havainnollistamaan työskentelyäni tutkimusasemalla. Laboratoriossa esittelen kenttäkirjoittamisen menetelmiäni tekstien, kuvien, videoklippien ja ääninäytteiden avulla. Näytteenotto, näytteiden esikäsittely ja esikäsitteltyjen näytteiden jatkokäsittely ovat keskeisiä poeettisen kenttälaboratorioni toimenpiteitä ja asettuvat vuoropuheluun luonnontieteellisen kenttätöskentelyn proseduurien kanssa.</p> <p>Opinnäytetyöni pohjalta jatkan kirjoittamista taiteellis-tieteellisvuorovaikutteisia kenttämenetelmiä ja kenttälaboratoriokokeiluja edelleen kehittäen.</p>		
ASIASANAT (asiasanat jotka kuvaavat työsi sisältöä) <p>paikkavaikutteinen kirjoittaminen, taide-tiede, rinnakkaisuus, vierekkäisyys, luonnontiede, kenttätö, kenttäkirjoittaminen, kenttälaboratorio, näytteenotto, näytteet, taiteellinen tutkimus, tutkimusasema, matkapäiväkirja, arktinen alue, tutkimusmatkat, Huippuvuoret, ilmasto, jäätikkö, ikirouta, meri, jää</p>		

Sisällys

Tiivistelmä	
Johdanto	2 - 8
Prologi	9 - 12
Epilogi	78 - 79
Lähteet	80 - 82

Merensininen

Matkapäiväkirja Hornsund 17.9.-10.9. 2024

1. <i>Kaikki päättyy täällä (17.9.2024)</i>	13 - 25
3. <i>Virtaaminen läpi ja sekoittuminen (16.9.2024)</i>	33 - 37
4. <i>Samassa tulen ajatelleeksi (15.9.2024)</i>	38 - 39
6. <i>Ajamme varoen, ase lasketaan olkapäälle (14.9.2024)</i>	45 - 48
8. <i>He lähtevät ja lokki huojahtelee hieman tuulessa (13.9.2024)</i>	56 - 60
9. <i>Näkyvyys ja peittyminen, white out, black out (12.9.2024)</i>	61
11. <i>Moreenin jälkeen sinertävää (11.9.2024)</i>	68 - 71
13. <i>Kaikki alkaa täällä (10.9.2024)</i>	76 - 77

Taivaansininen

Helsinki joulukuusta tammi helmikuuta maaliskuuta 2024-2025

2. <i>Paikat, näkymät, vaikutteisuus</i>	26 - 32
5. <i>Ruoka, vesi, pesu</i>	40 - 44
7. <i>Kanssa, rinnalla, vierellä</i>	49 - 55
10. <i>Sankarit, Ada</i>	62 - 67
12. <i>Kenttäkirjoittaminen, ohjeet</i>	72 - 75

Johdanto

Eu e você somos um só

Alkaako tämä tästä; on vuosi 2005, seison MST:n valtaamalla maakaistaleella Brasilian kaakkoisrannikolla. Käteeni lasketaan kortti, johon on kirjoitettu *Eu e você somos um só*.

Minä kulutan maapallon resursseja globaalin pohjoisen asukkaana, kortin ojentaja etelän. Välillämme on valtava, meidät toisistamme erottava resurssikuilu, ja sen sydämenmuotoinen kortti tekee näkyväksi.

Siirrytään vuoteen 2025; mietin edelleen, millä tavalla lähtökohtineni päivineni tai niistä huolimatta, voisin olla yhtä / samaa / kaltaisuutta hänen rinnallaan, *kaikkien* muiden elollisten rinnalla.

Siten tässä on minä, minä joka palaa halusta ymmärtää, mitä samuus maailmassa tarkoittaa. Hän / minä miettii mitä on olla minä, ja samaa kuin muut (kuin *kaikki* muut olennot).

MST Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra / Maattomien maatyöläisten liike

Sinä ja minä olemme yhtä, samaa.

Vuosi 1897

Vai alkaako tämä sittenkin tästä; on vuosi 1897, mummini Hilja Matilda laskeutuu synnytyskanavaan ja (yhdessä synnyttäjänsä kanssa) rääkäisee kuuluvasti tullessaan kohdusta ulos maailmaan.

Jotenkin näin.

En tiedä hänen syntymästään mitään, en vanhemmistaan, en syntyikö saunassa vai kamarissa, en oliko puhtaita pyyhkeitä ja kuumaa vettä saatavilla riittävästi, en oliko syntymä ilo vai taakka.

Se on kuitenkin selvää, että Hilja Matilda syntyi vuonna 1897 ja selvää on että tuona samana vuonna insinööri Andrée lähti retkikuntineen huimalle vetypallolennolle tarkoituksenaan ylittää Pohjoisnapa lentäen ja samppanjalaseja kilistäen. Retkikunta kuitenkin haaksirikkoutui ahtojäälle vain muutama päivä ilmaannousun jälkeen, päätyi Huippuvuorten etäiselle Valkosaarelle ja kuoli tuntemattomaksi jääneen kuoleman. (Uusma 2015.)

Svalbard Museumissa esitellään Andréeen retkikunnan jäämistöä; on sherrylasi, pala sukkaa (tai ehkä se on hiha?) ja kaistale vetypallon

kangasta. Mummistani minulla on jäljellä kaunis peltirasia, jota jo lapsena ihastelin, sekä ruusukuvioinen sokerikko. Ja ajatus; samaan aikaan kun mummini kääntyi kehdoissaan haaksirikkoutunut Andrée kulki ahtojäillä ja etsi sopivaa leiripaikkaa retkikunnalleen.

Andrén retkikunta lähti lennolleen Huippuvuorten Tanskansaaarelta ja evakuoitui ahtojäältä Valkosarelle.

Hilja Matilda ei 92 vuotisen elämänsä aikana matkustanut juuri minnekään.

Siten tässä on minä, minä joka palaa halusta päästä paikkaan, jossa on hyvin vähän ihmisiä ja hyvin paljon kaikkea *muuta*.

Lentokone laskeutuu Huippuvuorille; hän / minä miettii; kuinka olla minä ja samaa.

Huippuvuoret

Norjalle kuuluva saaristo Pohjoisella jäämerellä. Suurin saari; Länsimaa (norj. Spitsbergen), muut saaret; Koillismaa, Edgeøya, Barentsinsaari, Valkosaari, Prinssi Kaarlen etumaa, Kongsøya, Karhusaari, Svenskøya, Wilhelmøya, Lågøya, Storøya, Hopen, Wahlbergøya, Tanskansaari (norj. Danskøya), Seitsensaaret (norj. Sjuøyane).

78°00'N 20°00'E

Ilmastonmuutos etenee Huippuvuorilla jopa yli neljä kertaa maailman keskiarvoa nopeammin (Science Norway 2022).

Hornsund
(Huippuvuoret)

Länsimaan (*Spitsbergen*) eteläisin vuono. Vuonoon pakkaantuu erityisen paljon irtojäättä, johtuen kylmästä merivirrasta, joka tulee Huippuvuorille idästä ja kaartaa eteläkärjen kautta kohti pohjoista (Spitsbergen-Svalbard 2019). Hornsundiin pääsee hallintokeskus Longyearbyenistä kevästä syksyyn meritse, talviaikaan periaatteessa moottorikelkalla, mutta ilmastonmuutoksen myötä jäätiköt ovat kutistuneet ja kelkkareitit vuoristoisessa maastossa fragmentoituneet. Matkaa Longyearbyenistä Hornsundiin on noin 140 kilometriä. Puolalaisella M/S Horyzont II tutkimusaluksella se tarkoittaa säästä riippuen noin 10-15 tunnin merimatkaa.

76°59'N 15°55'E

Asema
Polska Stacja Polarna

Vuonna 1957 perustettu Puolan polaarin tutkimusasema. Asema sijaitsee Huippuvuorilla Sør-Spitsbergenin kansallispuistossa Hornsundin vuonon suulla Isbjørnhamnan rannalla. Tein kirjoittamisen maisteriopintoihin liittyvän

77°00'N 15°33'E

työharjoittelun asemalla 10.9-17.9.2024.

Sopimus	<p>Ennen lähtöäni Huippuvuorille Katarzyna IGF-PAN instituutista lähetti minulle sopimuksen allekirjoitettavaksi. Allekirjoituksellani vakuutan etten liikkuisi Hornsundissa koskaan ulkona yksin, kaksin ollessakin pitäisin huolta, että ase olisi mukana ja että <i>vihkoon</i> olisi kirjattu kaikki tiedot huolellisesti. Lisäksi huolehtisin, että minulla olisi alueelle saapuessani asianmukainen Search And Rescue (SAR) vakuutus.</p>	<p><i>Instytut Geofizyki Polskiej Akademii Nauk</i></p>
Expedition / retkikunta	<p>Kahdeksan hengen retkikunta saapuu asemalle Puolasta kesä/heinäkuussa M/S Horyzont II tutkimusaluksella, viettää asemalla vuoden ja palaa Horyzontilla takaisin Puolaan. Vuoden ajan he mittaavat, ottavat näytteitä ja tarkkailevat. He viettävät vuoden alueella, jossa ei ole muuta asutusta, he eivät käy vuoden aikana missään muualla, eivät tapaa muita ihmisiä, lukuunottamatta kesällä ja alkusyksystä asemalla lyhytaikaisesti vierailevia tutkijoita. Tähän tapaan asema on ollut ympärivuotisesti asutettu vuodesta 1978. Vuoden 2024-25 retkikunnan jäsenet: Łucas, Anula, Marcin, Piotr, Rafal, Grzesiu, Emil, Beatka ja Leia koira. (Saavuin asemalle syyskuussa siellä tuolloin vierailleen puolalais-italialaisen tutkijaryhmän seurueessa).</p>	
Ikkunat	<p>Asemalla katsotaan toistuvasti ulos ikkunoista, katsotaan näkyykö jääkarhuja, naaleja tai poroja. Aikaa vietetään paljon sisätiloissa, koska ulkona liikkumiseen sisältyy jääkarhuriski, jonka vuoksi ulos lähtiessä pitää aina olla mukana ase, radiopuhelin ja vähintään yksi toinen ihminen.</p>	<p>Sivulla 57 seuraan ikkunan takaa pitkään merimatkaan valmistautumista.</p>
Paikan vaikutuksenalaisuus	<p>Paikan vaikutus voi olla niin järäsyttävä, että sen seurauksena ei hetkeen kykene mihinkään, että vain ihmettelee kuinka on mahdollista olla sellaisessa paikassa ja kuinka maailmassa ylipäätään voi olla sellainen paikka.</p> <p>Esimerkiksi Hornsundin aseman kaltaisen paikan vaikutus on hyvin intensiivinen; asemalla oleminen ja sen ympäristössä liikkuminen edellyttää jatkuvaa havainnointia ja valppautta. Vaikuttavia asioita ovat mm. säätila, aseman eristyneisyys muusta maailmasta, pohjoisnavan läheisyys, asemalla olevat ihmiset, käveleminen, maiseman näkeminen, sen</p>	

	katseleminen, jokien ylittäminen kahlaamalla, kumiveneellä jäissä ajaminen, laivamatka, venematka, nukkuminen arktisessa yössä naalien, porojen ja jääkarhujen läheisyydessä.	Kuvaan paikan vaikutuksessa olemista lähemmin luvuissa 6. ja 11.
Rinnakkaisuus / vierekkäisyys	Paikassa olemista ajattelen rinnakkaisuutena ja / tai vierekkäisyytenä. Paikan kirjoittamista ajattelen rinnalle / vierelle asettumisena. Se on kuin yö lautaverhoillun seinän molemmin puolin; yön tuntien elämistä jääkarhujen, naalien ja tundran rinnalla, se on yön läpi rinnakkain kulkemista. Jäätikön reunalla seistessäni ajattelen rinnakkaisia olentoja, joilla on sama maailma elettävänä. Aseman edustalla istuvaa naalia katsellessani ajattelen rinnakkaisia elämiä, elämänkulkuja, omaani ja naalin. Tundralla, kävellessäni ajattelen maisemaa ja jalkojeni alla kaikkea kannattelevaa ikiroutaa, ajattelen rinnakkaisia prosesseja, biologista toimintaa, kuten fotosynteesiä, joka pitää kaikkia olentoja yllä.	Kuvaan rinnakkaisuutta / vierekkäisyyttä kirjoittamisen menetelmänä luvussa 7. ja pohdin rinnakkaisuuden / vierekkäisyyden eroa suhteessa <i>kanssa</i> olemisen ja <i>kanssatekemisen</i> menetelmiin.
Seuraaminen	Työskentelyni asemalla oli pääasiassa seuraamista. Kuljin luonnontieteilijöiden perässä ja kyselin <i>mitä</i> he tekevät ja <i>miksi</i> tekevät. Aluksi ajattelin, että se <i>mitä</i> he tekevät, olisi antoisinta aineistoa omalle työskentelylleni. Että oppisin luonnontieteen sisällöistä ja siitä miten maailmassa asiat ovat. Päivien kuluessa ymmärsin, että kiinnostavinta materiaalia minulle oli kuitenkin se <i>miten</i> he tekevät. Siis kaikki eleet, joilla näytettä kumarrutaan ottamaan vesistöstä, kaikki eleet jotka näytteenottoipaikkaan kävellessä näyttäytyvät, kaikki eleet jotka näytteiden laboratorioskäsitelyyn sisältyy, kaikki eleet jotka asemalla yhdessäolo edellyttää ja synnyttää. Ymmärsin, että minulle luonnontieteellisen kenttätyöskentelyn seuraaminen tarkoittaa juuri tätä; eleiden katselemista, niiden mieleenpainamista ja niiden äärelle asettumista. Oma työskentelyni asettuu sitten hiljalleen siihen vierelle, etsii kaltaisuutta eleistä; tunnustelee kävelemistä, nukkumista, kuuntelemista, ja ottaa näytteitä.	
Paikkavaikutteinen kirjoittaminen	Paikassa ollessani kirjaan vain päällimmäisiä asioita ylös, teen pikaisia muistiinpanoja ja päiväkirjamerkintöjä. Varsinainen pidemmälle menevä ja syventyvä kirjoittaminen vaikuttavassa	

	<p>paikassa mahdollisuus harvoin (ks. kenttäkirjoittaminen).</p> <p>Kirjoittaminen paikan taukoamattomissa olosuhteissa on hyvin nopeaa, ikäänkuin simultaanista tapahtumien ja paikan kanssa.</p> <p>Menetelmänäni on kerätä paikasta kaikkea merkittäväksi kokemaani materiaalia, jonka avulla pääsen myöhemmin palaamaan paikkaan ja kirjoittamaan paikkaa etäältä.</p> <p>Vasta etäältä näen itseni paikassa, paikka vaikuttaa edelleen, mutta vasta etäältä sen hidas kirjoittaminen mahdollistuu.</p>	
Kenttäkirjoittaminen	<p>Ks. luku 12 <i>Kenttäkirjoittaminen, ohjeet</i>, sekä opinnäytteeni taiteellinen osio <i>Poettinen kenttälaboratorio; kenttäkirjoittamisen luonnoskirjat I II III IV</i></p>	
Kenttä	<p>Viittaa (tässä) paikkaan ja maisemaan kokonaisuudessaan ja paikantuu erityisesti kentän yksityiskohtiin; maaperään, tundraan, ikiroutaan ja jäätikköön. Kenttä viittaa myös paikassa olemisen olosuhteisiin; säähän, kävelymatkoihin, kävelymaastoon ja kävelyaikoihin. Lisäksi kenttä viittaa tiloihin ja olosuhteisiin asemalla; nukkumiseen, syömiseen, työskentelyyn ja muihin ihmisiin.</p>	
Kenttäoperaatio	<p>Viittaa (tässä) työharjoitteluuni kokonaisuudessaan; järjestin itselleni mahdollisuuden ja pääsyn Hornsundin asemalle nähdäkseni ja ymmärtääkseni, kuinka ääripaikkaa luonnontieteen kontekstissa tutkitaan; mitä siitä tutkitaan ja miten sitä tutkitaan. Ja halusin selvittää, millä tavalla taiteellinen tutkimus voi asettua luonnontieteellisen tutkimuksen rinnalle, halusin tietää mitä rinnalle asettumisesta seuraa, ja millaista kirjoittamista se voi tarkoittaa.</p>	<p>Kuvaan paikkavaikutteista työskentelyäni luvussa 2.</p> <p>Opinnäytteeni taiteellisessa osiossa esittelen kenttäoperaationi tuloksia.</p>
Kenttätyöskentely	<p>On (tässä) paikassa kävelemistä, nukkumista, syömistä, kysymistä, katselemista, havainnointia, odottamista, pukemista, kenkien kuivattamista, väsymistä, kuuntelemista, luonnontieteellisten tutkimusprosessien tarkkailua, laboratoriolaitteiden katselemista, niistä kysymistä, näytteidenoton seuraamista, muistiinpanojen kirjoittamista, muistiinpainamista, unohtamista, oman aineiston keräämistä; äänittämistä, valokuvaamista, maahan pudonneiden asioiden poimimista, ihmettelyä.</p>	

Naali

Syyskuussa maa on vielä ruskea ja vihreä, mutta naalit ovat jo vaihtaneet täysin valkoisen talvikarvan. Kuinka katsoa valkoista naalia syyskuussa vasten ruskeaa? Olisiko ystävällisintä vain olla huomaamatta maisemassa vilahtavia kirkkaita valkoisia? Entä aivan aseman ulkorappusten viereen istahtanut naali, millä tavalla katsoa sitä, millaisella katseella sen huomioisi?

Olisiko ystävällisintä olla ikäänkuin huomaamatta ja vain katsoa ohi?

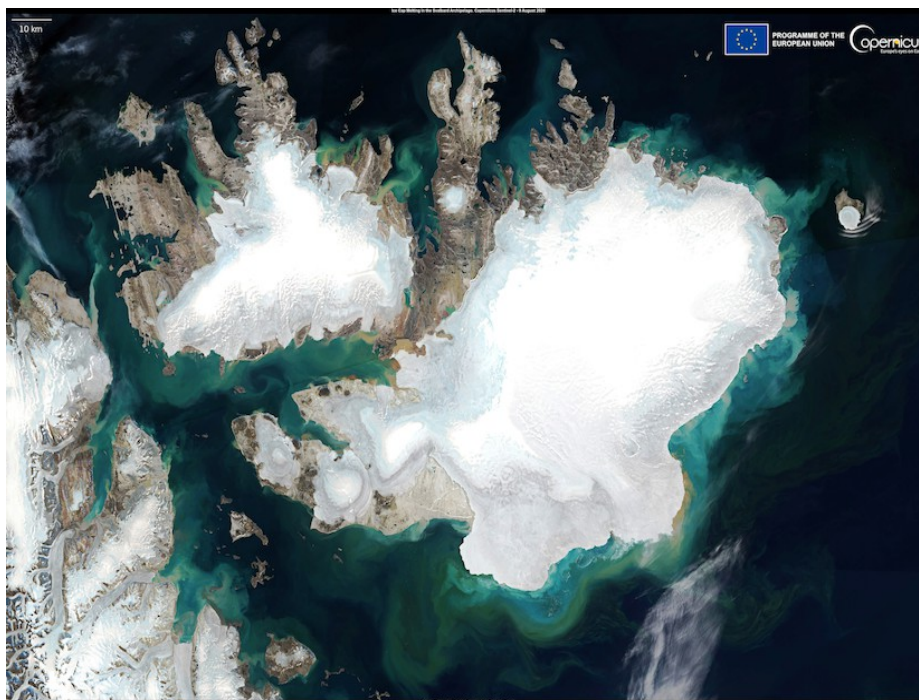
Ovi

Hornsundin tutkimusaseman ulko-ovia ei saa milloinkaan jättää auki. Tämä on muistettava, sillä jos oven jättää auki, sisään saattaa astella eläin.

Elokuu 2024

Huippuvuorilla on ennätyslämmintä. Mittaustulokset Longyearbyenin lentoaseman mittausasemalla näyttävät jopa kolme astetta tavanomaista lämpimämpiä lämpötiloja.
(Daan van den Broek 2024.)

Liègen yliopiston ilmasto- ja topoklimatologian laboratorion mukaan lumen ja jään sulaminen Huippuvuorten jäätiköillä oli tuolloin huipussaan, lämpötila oli jopa 5 °C korkeampi kuin tällä arktisella alueella keskimäärin (Copernicus 2024).

(Kuva: EU, Copernicus Sentinel-2 imagery) (Copernicus 2024).

Satelliittikuvassa näkyy lumen ja jään nopean sulamisen aiheuttama veden ja sedimentin purkautuminen Jäämerellä Huippuvuorten toiseksi suurimman saaren, Nordaustlandetin rannikon edustalla. Satelliittikuvassa näkyy lumen ja jään nopean sulamisen aiheuttama veden ja sedimentin purkautuminen Jäämerellä Huippuvuorten toiseksi suurimman saaren, Nordaustlandetin rannikon edustalla. **Satelliittikuvassa näkyy lumen ja jään nopean sulamisen aiheuttama veden ja sedimentin purkautuminen Jäämerellä Huippuvuorten toiseksi suurimman saaren, Nordaustlandetin rannikon edustalla** (Copernicus 2024).

Prologi

*Helsingin ja Longyearbyenin välinen
ilmatila,*

Saapuminen

*En halua antaa pois arktista maata
Lakkaamatta mietin, mihin voimani riittää, minne asti
voin mennä*

Kannan kauniin tyttäreni kynnyksen yli

Perjantai 6.9.2024;

SAS lento SK701 HEL-ARN,

SAS lento SK843 ARN-OSL

SAS lento SK4490 OSL-LYR.

Vaikuttaako
maiseman
spektaakkeli
poetiikkaan;
sammuuko jano vai
yltyykö se
entisestään

Roikutaan ilmassa ja availlaan pieniä paketteja.

*He hymyilevät lakkaamatta, niin kauniisti. Kumartuvat
kohteliaasti puoleen ja kysyvät Kaffe eller te? Ja he hymyilevät
niin kauniisti. Ja he juttelevat keskenään ja he nauravat ja he
viihtyvät niin hyvin toistensa kanssa. Ja heidän hiuksensa on
laitettu niin kauniille ja tasaiselle letille, että minun tekee mieleni
kutsua heitä jokaista äidiksi.*

*Kaffe eller te?
Kaffe eller te?
Kaffe eller te?*

Arlandan lentokentällä wc-istuimen sisäreunaan on jäänyt ulostetahra, wc:n huuhtelumekanismiin ympäriltä on kadonnut suoja-kuori, lavuaarin hana tiputtaa, jossain etäällä wc valuttaa.

Ja kello on lakkaamatta seitsemän. Enkä minä tiedä, onko kotona kaikki hyvin. Siirryn virrassa jatkuvasti pohjoisemmaksi.

Det är fantastiskt. Sanoo ääni kaiuttimessa.

Det är fantastiskt

Kello 12:40 lento saapuu Longyearbyeniin. Tuulee ja sataa, maisemassa toisella puolella meri toisella vuoret. En voi uskoa, että juuri nyt laskeudun lentokoneesta portaita kohti maata tässä maisemassa. Että olen tullut tänne ja että tämä on kaikki totta. (Että minä olen totta).

Det är fantastiskt

Det är fantastiskt

Det är fantastiskt

(Että minä olen totta)

Jokainen lento on kuljettanut minua etämmälle lapsesta, jonka jätin hoitajan huomaan aamulla kello viisi. Lapsi kantaa aivoissaan viruksen jättämää maisemaa, eräänlaista jälkikuvaa, kuten tuhoa ja / tai vauriota. Ja sen seurauksena hänen elämänsä on hänen ympärillään olevien ihmisten varassa.

Lento lennolta olen etäntynyt hänestä ja lähestynyt jäätikköä.

Oslossa, viimeistä edellisellä pysäkillä, lentokone täyttyi untuvatakeista, kameroista ja lomapuheesta. Se hämmensi minua, koska olin kuvitellut (toivonut), että äärille matkustetaan vain pienissä määrin mutta tottakai; Huippuvuorten Longyearbyen syyskuussa on elämyksellinen.

Lentokenttäbussilla pääsee kaikkiin majapaikkoihin, omani on kylän äärimmäisellä laidalla. Aivan lyhyen matkan, oikeastaan vain muutaman metrin päässä alkaa rajoitusalue, sen merkinä on kolmio, se varoittaa jääkarhuista. Jos haluan ohittaa merkin ja jatkaa matkaa vuorille minulla olisi oltava aseenkantolupa ja kivääri.

Majapaikan rappusilta näkyy hieman Adventdalenin jäätikköä. Siellä se on, etäällä vuoren rinteellä. Jäätikön alta valuu jatkuva vesivirta rinnettä

alas, se jakaa tämän kylän pituussuunnassa kahtia virran tällä puolella oleviin taloihin ja virran tuolla puolella oleviin taloihin. Alhaalla jäätikkövirta kohtaa meren; jäätikön makea vesi sulautuu Adventfjordenin suolaiseen veteen.

Ikirouta sijainnee kaiken tämän alla. Tänne ei voi haudata ketään eikä mitään, ikirouta puskee maahanpannun ylös ja hivuttaa sen hiljalleen kohti pintaa. Päällimmäinen maakerros on ohut, vain jotain pientä ja matalaa vihreää kasvaa. Muuten on ruskeaa ja harmaata, kuin poiskulunutta tai hiertynyttä.

Olen tullut tänne kyselemään; kuinka kirjoittaa jäätikköä, kuinka kirjoittaa ikiroutaa. Kuinka kirjoittaa niitä niin, että ne eivät katoaisi (niin että; jää jää ja iki = iki).

jää jää ja iki = iki
jää jää ja iki = iki
jää jää ja iki = iki
jää jää ja iki = iki

Voiko kirjoittamalla pysäyttää kadon?

Jää on vierellämme kuin metsä.

Lapseni oksentaa yöllä. Hoitaja soittaa lentomailien ja pohjoismaisten maisemien takaa. Rauhoittelen että se on ihan normaalia, annan neuvoja ja sanon; ei hätää.

Muutaman päivän päästä hoitajan puhelusta olen jo noussut laivaan ja purjehtinut kauas Longyearbyenistä. Seison Huippuvuorten saaren eteläisimmän kärjen länsipuolella Hornsundissa mereen päättyvän Hansbreenin jäätikön äärellä. Tuuli on painanut jäätiköstä mereen lohjenneet jäät rantahiekalle. Ne rasahtelevat ja ritisevät.

Tämä on ihan normaalia tähän aikaan vuodesta, jäätikkö poikii.

Lohkeaminen vain alkaa aiemmin ja loppuu myöhemmin, kuin on totuttu.

Jäätä lohkeaa mereen sekunteja, tunteja, päiviä, viikkoja kauemmin kuin aiemmin (kuin pitäisi / olisi *normaalia*).

Kuinka rauhoitella ja antaa neuvoja

1.

Kaikki päättyy täällä

Matkapäiväkirja Hornsund-Longyearbyen 17.9.2024

merensininen

Päivän säätiedot, auringonnousu- ja laskuajat:

[muistikirjan mukaan tiedot puutteelliset tai olemattomat].

Herään aikaisin, kuten minulla tutkimusasemalla on tapana. Laskeudun tikkaat alas parvelta. Liikun pimeässä huoneessa varoen herättämästä alasängyssä nukkuvaa Nancyä. Puen, otan hammasharjan ja suljen oven perässäni.

Hieman myöhemmin avaan seismologisen laboratorion oven, sytytän valot ja istun pöydän ääreen. Laboratorio on suhteellisen suuri, viileä ja lähes tyhjä, on vain työpöytiä ja tuoleja. Aikanaan seismologit istuivat täällä yötäpäivää ja tarkkailivat sähköisten piirtimien kuvaamaa maan värähtelyä. Piirtimet jäljensivät värähtelyn valtaville paperirullille, jotka professori Piotrin mukaan täyttivät lähes koko tilan. Nykyisin värähtelyt ottaa vastaan laboratorion nurkassa olevan palvelimen sähköinen sydän. Kahdella tundralla pystytetyllä hopeanhoitoisella vajarakennuksella on myös jokin rooli värähtelyjen tallentamisessa. Hopeisten vajojen lähistöllä ei saa liikkua, mutta kukaan asemalla ei oikein osaa selittää syytä siihen ja vajoja tarkkailevat seismologit istuvat nykyisin joissain toisissa laboratorioissa jossain aivan muualla.

Professori Piotr on jäätikkötutkija, hän järjesti minulle mahdollisuuden tulla asemalle. Piotr on käynyt Huippuvuorilla 40 vuoden ajan, on seurannut Hansbreeniä pitkään ja nähnyt mitä sille on vuosikymmenien aikana tapahtunut. Nyt työskentelemme rinnakkain seismologisessa laboratoriossa.

Kurkkaan laboratorion ikkunasta ulos. Ikkunat ovat korkealla, arvelen

siihen olevan jokin seismologinen selitys. Ikkunasta näen, että jäät ovat pakkaantuneet aseman rantaan. Jäätä on valtavia määriä, näin paljon irtojäättä en ole täällä ollessani vielä nähnyt. Jää ulottuu aseman rantaviivan laidasta laitaan, ja rannasta pitkälti ulos vuonolle.

Nousen ylös tuolistani ja kurkkaan, olen noussut ja kurkannut täällä joka päivä.

Muutamia päiviä sitten sanoin Matzchekille ja Anulalle että olen rakastunut tämän paikan jäähän. Tänään on viimeinen päiväni asemalla, tänään lähdän meren yli paluumatkalle kohti kaupunkia, ja nyt näen jäätä ikkunasta niin paljon, että haluan juosta rantaan katsomaan ja kuuntelemaan. Ilman asetta minun on kuitenkin vain katseltava ikkunasta.

Matzchek on hydrokemisti. Aikaa sitten tunsin samannimisen vuorikiipeilijän. Nämä kaksi Matzchekiä ovat aika erilaisia, mutta molemmat kulkevat vaikeassa maastossa kuin olisivat osa sitä. Matzchekit sekoittuvat mielessäni ja vähän väliä palaan ajatuksissani Puolan Tatra-vuoristoon ja siellä ensimmäisen Matzchekin kanssa tekemääni retkeen.

Palaan muistiinpanojeni ääreen, olen jatkuvasti onnellinen jäästä. Mutta mietin pääsemmekö lainkaan lähtemään asemalta tänään. Jollain tavalla meidän on mentävä jäiden läpi tai kierrettävä ne päästäksemme kumiveneellä laivalle. Ehkä tapahtuu jotain, ehkä tuuli kääntyy, ehkä emme lähde.

Aamu on erilainen. Dokumentaristi Piotr, Matzchek, Czesimir, Mauryzy ja Alessio ovat edelleen etäisellä asemalla ottamassa näytteitä, he palaavat vasta päivän-parin päästä. Asemalla on siksi vähemmän väkeä ja mahdumme yhtä aikaa aamiaiselle saman pöydän ääreen. Syömmme voileipiä ja juomme teetä. Hajanaista puhetta puolaksi, jotakin pientä englanniksi. Vien aamiaisastiat tiskikoneeseen, haen kameran ja menen hetkeksi ulkoportaille katsomaan ja kuuntelemaan jäitä.

Etäinen asema on sähkötön ja miehittämätön pidempien näytteenottomatkojen tukikohta. Pääasemalta sinne kävelee noin 7-10 tunnissa, säästä ja kantamuksista riippuen. Tälläkertaa lähtijöiden oli tarkoitus mennä osa matkasta kumiveneellä, mutta sen keulaan tuli lähtövalmistelujen ja vesillelaskun yhteydessä repeämä. Retkikunta pääsi lopulta matkaan vasta seuraavana päivänä kävellen. Reppuihin oli pakattuna näytteenottovälineiden lisäksi ruokaa ja ilmatäytteinen kajakki.

Tarkastelupaikkani ja jäiden välissä on ehkä kolmesataa metriä, jään muodot eivät erotu tarkkoina, mutta kuulen niiden huminan aaltojen puskiessa niitä toisiaan vasten ja kohti rantaa. Etäältä kuuluu ukkosmaista jyrinää.

Nyt on jäätiköiden poikimisaika Professori Piotr toteaa kun mainitsen hänelle rannan olevan täynnä jäätä, että onhan hän huomannut. Jyminää kuului myös eilen.

Ajattelen Hansbreen jäätikköä, se on noin puolentoista tunnin kävelymatkan päässä meistä. Jos lähtee aseman takaovelta loivasti itään, kävelee kesän vettämän tundran poikki, ylittää Fugelbakkenin joen (varjellen kenkiään kastumasta), jatkaa sitten pienen moreeniharjanteen yli hieman vasemmalle kaartaen, ohittaa jäätiköltä vetensä saavan järven sen oikealta puolelta, ylittää kalkkikivikohouman, jonka korkeimmalta kohdalta jo näkee sinisen jäätikön kauempana edessä, laskeutuu sitten vuononrantaan, kävelee pitkin rantahiekkaa sinisiä ja kirkkaita, aavistuksen napsahtelevia ja ritiseviä irtojäitä katsellen, nousee pienen, mutta jyrkän harjanteen päälle, jossa tuntee tuulen voiman ja näkee jo jäätikön massan, laskeutuu alas ja jatkaa rantaa pitkin joelle joka virtaa jäätikön tumman osan alta, silloin on niin lähellä Hansia kuin sitä voi merenpuolelta kävelemällä päästä.

Seisotaan nyt siinä. Välillä sataa hieman. Hansin sininen osa on niin kaukana että sitä ei voi koskettaa, mutta sen mereen putoava reuna näkyy hyvin. On mahdotonta arvella kuinka korkea reuna on, kuvittelen itseni kumiveneeseen lähelle jäätikköä, pienenen, Hans suurenee.

Kävellään sitten rivakasti jäätikön alta ryöppyävän joen vartha ylös, Hansin tumman osan reunasta tippuu vettä pieninä puroina ja jäätikön alta vesi tulee vauhdilla, ulostuloaukko on kovernut tunneliksi, sen sisällä jään alla on pimeää.

Nyt osa sinisestä reunasta kelluu meressä. Tuuli on kääntynyt itään ja jää pakkaantuu Isbjörnhamnetiin. Minä ihailen sitä, minä riemuitsen siitä ja minua hämmästyttää, kuinka onnelliseksi jää minut tekee.

Pakkaan tavarani reppuun. Olen lähdössä pois, minun on muistutettava itseäni siitä; on pakattava on lähtöpäivä. Jätän tundralta poimimani kiven, pieneläimen luurangonkappaleen ja kaksi puupalaa laatikon pohjalle. Olen

Oli aika, jolloin Hans näkyi asemalta, oli aika, jolloin matka jäätikölle kesti vain hetken, sitten puoli tuntia, sitten tunnin. Nyt matka kestää puolisentoista tuntia. Joku sanoo: kolme vuotta sitten reuna oli tässä. Nyt siinä kohdassa on merta tai jään alta paljastunutta hiekkamaata.

Huomaattehan, että täällä kävellessämme meillä on aina hieman kiire. Rakennusten ulkopuolella olemme jatkuvasti alttiina vaaroille. Olemme ihmisiä maisemassa, jossa ihmistä on hyvin vähän, jossa ihminen on toissijainen olento ja siten jatkuvassa vaarassa. Milloin tahansa, mistä tahansa suunnasta voi tulla jääkarhu vauhdilla kohti.

kuullut, että täältä ei saa ottaa mukaan mitään, sen kieltää kansallispuistoja koskeva asetus ja lentokentän poliisit saattavat olla hyvin tarkkoja. En halua jäädä kiinni salakuljetusyrityksestä. Tunnen häpeää halustani ottaa jotain tähän paikkaan kuuluvaa itselleni, että siirtäisin eliöstöä tundralta kerrostalokolmioon Helsinkiin.

En löydä Marcinia mistään, hän on suunnitellut näyttävänsä minulle kronografisessa laboratoriossa jonkin tärkeän ja erikoisen vesinäytteen käsittelyyn liittyvän työvaiheen. Olemme sopineet, että aamupäivällä, aamiaisen jälkeen tapaamme, mutta en löydä häntä ja kronografinen laboratorio on jatkuvasti tyhjä.

Palaan seismologiseen laboratorioon työni ääreen. Ehdin kirjoittaa hetken, sitten jäätikkötutkija Michał käy ovella sanomassa, että nyt pitäisi jo siirtää reput ulos.

Olen luullut että laiva tulee hakemaan meidät vasta iltapäivällä, mutta jokin on nyt muuttunut. Myös professori Piotr sanoo, että laivalta huudellaan aseman radioon, ilmoittelevat jo ankkurointipaikan sijaintia. Käytävällä kuljetaan tavallista enemmän, varmistan vielä Anulalta tilanteen, hän varmistaa Łukaszilta, ja kyllä hän sanoo, te lähдете nyt.

Olen jättänyt sadetakin, retkisäärystimet ja sadehousut vielä pakkaamatta ajatellen, että ehtisin vielä jonkun kanssa ulos ennen lähtöä. Nyt pakkaan kaiken pikavauhtia reppuun. Säärystimet ovat edellisten kävelyiden ja jokien ylitysten jäljiltä kuraiset, käärin ne varoen nyytiksi, olkoon se laillinen matkamuistoni, pala maata.

Nancy tulee vastaan käytävällä, sanon hänelle että lähdemme nyt. Hän on hämmentynyt, hänkin luuli että vasta iltapäivällä, hän tulee saattamaan meitä ovelle, hän jää vielä, hän jää odottamaan Alessiota ja muita etäiseltä asemalta, he lähtevät pois vasta muutaman päivän meidän jälkeemme.

Marcin on hydrokemisti, hän viettää asemalla vuoden, samoin kuin Anula. Marcinilla on kotona Bielsko-Bialan lähellä mehiläistarha. Hornsundissa ei ole mehiläisiä ja Marcin kaipaa omiaan. Hän kaipaa myös vaimoaan ja lastaan. Mutta maisemat täällä ovat uskomattomat.

Anula on meteorologi. Meteorologeja on asemalla kolme, he työskentelevät 24 tunnin vuoroissa. Säättä tarkkaillaan vuorokauden ympäri. Anula viettää asemalla vuoden, sitten hän palaa kotiin Varsovaan. Tämä on jo toinen kerta kun Anula on asemalla vuoden. Olen saanut tartunnan, hän sanoo

Ikkunasta kurkistaessani en nähnyt laivaa vuonossa. Rantaa pitkin kävellessä ihmettelen mihin olemme tällaisella kiireellä menossa, jos missään ei ole mitään. En oikein usko että olemme lähdössä, toivon että olemme jäämässä. Kävellessä vain iloitsen, että nyt pääsen näin lähelle jäätä, kuljemme rantaa pitkin ja ranta on täynnä jäätä. Sitä on pakkaantuneena hiekalle ja sitä kelluu metrien levyisenä alana aalloilla. Tuuli on tänään suhteellisen hillitty, alle 10 m/s, mutta maininki on pitkä ja voimakasta. Aallon lyödessä rantaan kuuluu huminaa, ja rantaan ajautuneet jäät ritisevät ja naksuvat.

Käveltyämme puolisen tuntia näen meressä kelluvien jäiden takana avovettä ja ankkuroidun veneen. Me tulimme asemalle laivalla, mutta nyt näyttää siltä että pois lähdemme veneellä. Mietin meren mittakaavaa, pohjoisen territorion mittakaavaa ja pohjoisnavan suhteellista läheisyyttä, pohdin omaa meren ja aallokon sietokykyäni, arktisille alueille pyrkimisen ja pääsemisen edellyttämää sinnikkyyttä ja olosuhteisiin mukautumisvaadetta, pohdin puolalaisten luontaista kykyä selviytyä mistä vain tilanteista ja olosuhteista, ja vertaan tähän kaikkeen omaa mittakaavaani; en ole aivan varma olenko riittävän kestävä ja rohkea veneilyyn Grönlanninmerellä.

Rannassa on jo väkeä, aseman vaki-ihmisiä meitä saattelemassa ja uusia asemalle tulijoita. Tulijat ovat aseman retkikunnan tukihenkilöitä, he ovat tulleet tarkistamaan että kaikki on kunnossa ennen talventuloa. Vene on ensin tuonut heidät Longyearbyenistä Hornsundin vuonoon ja sitten kumivene kuskannut tähän rantahiekalle. Yritän vaivihkaa katsoa, miltä heidän kasvonsa näyttävät, että millainen merimatka heillä on ollut.

Kumiveneenkipparilla on päällään oranssi kuivapuku, hän seisoo vyötäisiään myöten meressä ja pitelee aalloilla heittelehtivää tyhjää venettä paikoillaan. En enää tiedä kuka on kuka, kuka on tullut, kuka on lähdössä, kuka on saattamassa, ketkä ovat veneen miehistöä, mihin minun kuuluu tarttua. Joku nostaa reppuni veneeseen. Jossain vaiheessa Łukasz

Nancy on hydrokemisti ja Alessio mikrobiologi, he ovat Sisiliasta. Heillä on erityislupa, he kuljettavat täältä kotilaboratorioonsa järvi- ja lampivettä, linnunulostetta, perattuja, jäädytettyjä kaloja ja sedimenttiä. He ovat kävelleet ja kävelleet ja kävelleet.

Nancy sanoo, että maisemat ovat uskomattomat, mutta tämä kaikki on hänelle melkein liian raskasta.

on lähelläni, kiitän häntä toisen reppuni kantamisesta rantaan, joku ojentaa minulle pelastusliivin, puen sen ylleni. Ajattelen että täälläpäin tämä varuste on lähinnä kuriositeetti.

Nousemme kumiveneeseen minä ja Professori Piotr. Veneen kippari kiipeää myös veneeseen, mutta ei saa heti moottoria käyntiin. Vene nousee aallon harjalle valmiina kääntymään poikittain kylki aallon suuntaan rysähtämään vasten jäitä, ja kippaamaan ympäri.

Sitten moottori jyrähtää ja luovimme jäiden lomitse kohti ankkurissa keinahtelevaa venettä. Ajattelen sen olevan jonkinlainen pieni kalastusalus, ajattelen että ne ovat yleensä hyvin merikelpoisia ja sinnikkäitä. Kiipeän kolme tikasaskelmaa, alla holtiton kumivene, tikkaat mainigeilla keinahtelevan aluksen kyljessä. Nyt näen, että veneen nimi on Farm. Kiipeän ja mietin vakuutuksiani. Taideyliopisto on vakuuttanut minut opiskelijana ja vakuutus on voimassa täälläkin. Mietin, tietävätkö he kuitenkin mitä oikeastaan olen tekemässä? Mietin GPS paikannintani. Siinä on pieni nappi, jota painamalla saa helikopterin paikalle. Pitää ainoastaan olla aivan täysin varma, että käsillä on juuri sellainen tilanne, jossa *Search and Rescue* vakuutuksen ehdot täyttyvät.

Farm keinuu jalkojen alla, haisee polttoöljyä, aalloilla keinahtelevat suuret jäälohkareet lähestyvät veneen kylkiä. Välillä satelee hieman.

Professori Piotr sanoo, Pia tuo ääni, tuo napsahtelu joka jäistä kuuluu, se on atmosfäärin ääni, se vapautuu jäädästä.

Minä olen tästä niin hämmästynyt etten osaa kysyä lisää.

Ymmärrän vasta myöhemmin, että tässä on jotain maailmankaikkeudellista ja että minun on tutkittava asiaa. On aivan varmasti tultava uudelleen jään äärelle kuuntelemaan atmosfääriä.

Atmosfääriä on siis jään sisällä, ja se vapautuu sieltä naksahdellen.

Otan kuvia jäistä. Katson rantaa ja etäisenä varjona erottuvaa asemaa. Yritän painaa kaiken mieleeni, etten vain unohtaisi ettei pienikään osa tästä katoaisi elämästäni. Tiedän haluavani tänne pian takaisin, samalla paluu tuntuu kaukaiselta, asemalle pääsee vain tutkimushankkeeseen kytkeytymällä; saanko uutta mahdollisuutta?

Kumivene tuo rannasta jäätikkötutkija Michaľin ja laatikoita, joissa kuljetetaan Hansbreenia mittaavan laitteen osia Puolaan korjattavaksi. Sitten kumivene kaartaa vielä kerran rantaan hakemaan loput tavarat ja opiskelija Michaľin. Sillävälin suuri jäälohkare hivuttautuu Farmin perään, täsmälleen tikkaiden kohdalle, siihen mihin rannasta palaavan kumiveneen pitäisi päästä. Professori Piotr kaitsee lohkareta kuin lammasta tai lasta. Nyt näen millaista on sekä tietää että tuntea jää.

Kaikkien meidän lähtijöiden ollessa lopulta veneen kannella, totean että Farmin miehistö on kaksihenkinen, kippari ja perämies (luulisin), he hoitavat kaikki työt; navigoinnin, koneen, kumiveneajot, lastauksen ja matkustajien kanssa seurustelun. Kippari on perämiestä vanhempi, he voisivat olla isä ja poika.

Otan meripahoinvointitabletin ja toivon parasta. Kippari nostaa Farmin koneen kierroksia, ohitamme jäät, tulemme vuonon suulle, aallot tarttuvat veneeseen, ja olemme avoimella Grönlannin merellä. Perämies jää ohjaamaan venettä, kippari laskeutuu kajuuttaan ja kömpii punkkaansa.

Vene keinuu niin, että välillä on tartuttava pöydän reunaan, ettei tippuisi sohvalta pöydän ja sohvan väliseen kapeaan rakoon. Olen ajatellut, että matkamme kestäisi noin kymmenisen tuntia. Mutta nyt puhutaan kolmestakymmenestä. Matkalla on ilmeisesti tarkoitus tehdä koukkaus Van Mijenfjordenin vuonoon. Professori Piotr iloitsee puolestani koska nyt pääsen näkemään hieman lisää maisemia. Olen itsekkin varovaisen iloinen, toistaiseksi aallot kuitenkin tuntuvat vievän aika paljon huomiotani. Vene keinuu laidalta toiselle, välillä aalto pyyhkäisee keulan yli ja kajuutan

ikkunoihin pärskähtää vettä.

Ajattelen perhettäni.

Jos nyt joutuisin veden varaan nousisin varmasti hengissä pintaan.

Päätän antaa aalloille rytmisen vallan. Lakkaan vastustelemasta epätahtisia keinahduksia, sivulle heilahduksia, aallonpohjia, sallin nesteelle lisää tilaa.

Pahoinvointi ei vyöry päälle, mutta ruumis on epävakaa. Juomme pöydän ääressä teetä, minä professori Piotr ja jäätikkötutkija Michał, opiskelija Michał pysyy visusti kajuutassa makuuasennossa. Juttelemme hieman. Sitten professorin harmaasta urheilukassista kaivetaan pöytään matkaeväämme; valikoima pussikeittoja. Olen samaan aikaan sekä nälkäinen että en voisi missään tapauksessa kuvitella syöväni mitään. Syön mukillisen tattikeittoa. Professori Piotr ottaa esiin ainoan, itselleen mukaan tekemänsä eväsleivän ja antaa sen välistä minulle juustosiivun.

Kippari nousee kajuutasta ja vaihtaa vahtivuoroa perämiehen kanssa.

Kippari haluaa tarjoilla meille hot dogeja. Michał ja Piotr ilmoittavat, että tuo tuossa ei syö lihaa (voitko kuvitella?!). Kippari hääreilee kapeassa tilassa matkustamopöydän ja navigointilaitteiden välissä. Tilassa on myös aivan pieni keittiönurkkaus. Liesitaso on valuratainen levy, joka saa lämmön alapuolella olevasta konehuoneesta. Levyllä on jatkuvasti kaksi vesipannua, vesi kiehuu tietyssä kohdassa levyä, varsinaista lämmönsäätöä tässä hellassa ei ole.

Kippari asettelee nakit ja sämpylät hellalle lämpenemään. Ihailen hänen liikkeitään. Hän liikkuu vakain askelin, kaikki hänen liikkeensä tuntuvat olevan hyvin tarkkaan harkittuja ja harmonisia. Hän ei heittelehdi keinahdusten rytmissä, hänen ruumiinsa pikemminkin sulautuu hänen veneensä ruumiiseen.

Kippari ottaa esille vaalean leivän, voipaketin ja mansikkahilloa. Hän

Jos ymmärtäisin puolaa, olisin ehkä saanut jotain vihiä siitä, millainen paluumatkamme tulee olemaan, ja olisin ehkä ymmärtänyt tehdä itselleni eväät. Tulomatkalla söimme Horyzont II:n messissä laivakokin valmistamat ateriat, luulin että paluumatkalla olisi samantyylinen järjestely. Nyt se vähän naurattaa.

asettaa ne pöydälle meidän eteemme, katsoo minua ja ilmoittaa että hänen veneessään kenenkään ei tarvitse nähdä nälkää. Voipaketti ja mansikkahillopurkki ovat kauttaaltaan mustien sormenjälkien tahrinat. Voi on pehmeää ja kädenlämpöistä, jääkaappia ei ole.

Syön leipää hillolla ja voilla. Ymmärrän että tässä ovat matkaeväät tällä kolmenkymmenen tunnin purjehduksella; pussikeitto, hillovoileipä ja juustosiivu.

Ajantaju katoaa. Jossain vaiheessa ajamme Van Mijenfjordenia kohti Sveaa. Vuonossa meri on tasainen ja yö ikkunan takana sumuinen. Hetki sitten Farmin kylkeen kiinnittyi metsästäjän alumiinivene. Hänelle ojennettiin tyhjiä suursäkkejä ja hän ajoi pois.

On pimeää ja sumun vuoksi näkyvyys on heikko. Perämies lyysaa rantoja ja kareja etsintävalolla, pieni pala maisemaa tulee näkyviin valon alla.

On ehkä puoliyö, päätän vetäytyä kajuuttaan, ryömin alapunkkaan, vedän peiton kaikkien vaatteideni päälle ja nukahdan heti.

Nukun hieman, nukun hämmästyttävän hyvin.

Nukun hieman yöllä.
Nukun
hämmästyttävän
hyvin.

Herään jonkin piipatessa tauotta. Jokin laite hälyttää. Farm tuntuu olevan paikoillaan. Yhteen alasängyistä on uneni aikana tullut uusi matkustaja. Hän nukkuu sikeästi.

Nousen pari porrasta matkustamo-ohjaamoon, sitten pari jyrkkää porrasta kannelle. Siellä Professori Piotr jo seuraa lastausoperaatiota. Metsästäjä on palannut säkkeineen ja nyt säkit siirtyvät nosturilla alumiiniveneestä Farmin kannelle.

Nämä porot eivät ole pakasteita. Ihmettelen sitä ja professori Piotr selittää; näin pohjoisessa ei ole juurikaan hajottajia tai mikrobeja, ruhot säilyvät pitkään tuoreena.

Säkeissä on viisitoista kuollutta poroa. Liha on matkalla Longyearbyeniin.

Pysyttelen kannelle johtavan oviaukon tuntumassa, olen kiitollinen että säkit peittävät eläinten ruhot, mistään ei valu verta, yksikään jalka ei sojota. Kun lastaus on valmis metsästäjä kaartaa alumiiniveneellään harmaassa sumuisessa aamumaisemassa kohti vuonon rannalla etäisenä yksinäisenä pisteenä näkyvää metsästysasemaa.

Johannes nousee kajuutasta, hänen kädenpuristuksensa on epäröimätön ja tukeva. Sanomme huomenta ja hauska tutustua. Hän on se, joka uneni aikana nousi kyytiin vuonon pohjukasta Sveasta. Meillä on yhteistä matkaa edessä kokonainen päivä.

Istumme tiiviisti matkustamo-ohjaamon ainoan pöydän ympärillä Johannes, minä ja Professori Piotr. Toisinaan jäätikkötutkija Michał kömpii kajuutasta hetkeksi seuraamme, opiskelija Michał viettää koko merimatkan tiukasti punkassaan. Van Mijenfjordenia takaisin meren suuntaan ajettaessa tasainen kulku muuttuu keinahtelevaksi, avomerelle tultaessa mainingit nappaavat Farmista otteen ja vaapumme eteenpäin. Ikkunasta näkyy vuoroin taivas vuoroin meri.

Alamme hiljalleen jutella. Professori Piotr kysyy Johannekselta mitä sille ja tälle ja tuolle mahtaa kuulua. Professori on vuosikymmenien ajalta tuttu hahmo täällä, hän tietää kuinka paljon jäätiköt ovat kutistuneet ja kuinka nopeasti lapset ovat kasvaneet. Ilmastonmuutoksen vaikutukset nousevat nopeasti keskusteluun mukaan; moottorikelkkailu ja talvella paikasta toiseen liikkuminen on vaikeutunut lumipeitteen kutistuessa. Lisäksi Huippuvuorten norjalainen kuvernööri asettaa rajoituksia metsästykselle ja kalastukselle. Kippari, professori Piotr ja Johannes ovat yhtä mieltä siitä, että Huippuvuorilla ei saa enää elää kuten ennen. Sääntely vaikeuttaa jo muutenkin hankalaksi käynyttä elämää.

Olen hiljaa ja kuuntelen. Kaikki on hyvin ristiriitaista. Hornsundin asemalla ajattelin, että olen paikassa, jonne ihminen ei lainkaan kuulu, että olin aivan jonkin muun territoriolla, ja tunkeilija. Samaan aikaan tuntui

Tämä ei ole enää vapaa maa, he sanovat.

mielettömältä mahdollisuudelta nähdä se kaikki, seisoa jään ja jäätikön äärellä, kävellä pitkin ikiroutaista tundraa. Nyt kuuntelen kun vanhat miehet samaan aikaan sekä päivittelevät ihmisen vaikutuksesta hyvin nopeasti muuttuvaa ilmastoa ja sen konkreettisesti näkyviä synkkiä vaikutuksia että ajattelevat alueen ihmistoimintaa rajoittavan sääntelyn pilaavan kaiken ja vievän elämästä ilon.

Näyttäytyykö tässä se suurin kysymys, jonka äärellä nyt olemme; Kuinka elää halu?

Minua kiinnostaa Johannes ja Svea, tuo keskellä yötä laivaan keskeltä ei mitään kömpinyt ihminen. Johannes kertoo; hän on ollut puoli vuotta mökillään Sveassa. Nyt hän on matkalla kotiin manner-Norjaan, Bergenin lähelle, mutta hän aikoo palata jouluksi Longyearbyeniin. Aikoinaan hän asui Huippuvuorilla ympäri vuoden, metsästi. Nyt enää kesät, mutta talvellakin on palattava, kuitenkin tulee se olo, että on palattava, hän sanoo.

Puoli vuotta Sveassa on puoli vuotta eristyksissä, puoli vuotta lähes yksin. Mutta minulla on vene, Johannes sanoo. Kalastan, teen pitkiä, hyvin pitkiä kävelyretkiä, kerään rannoilta Siperiasta ajautunutta ajopuuta, teen tulet hellaan ja lämmitän mökkiä.

Ikiroudan sulamisliikkeet tundran alapuolisissa maakerroksissa tekevät olemisesta vähän hankalaa nykyään; rakennukset saattavat liikkua ja vaurioitua. Johanneksen mökki on vielä hyvin paikallaan, mutta pihapiirin muita rakennuksia hänen on pitänyt maan liikkumisen vuoksi kunnostaa. Ja maa kuraantuu nykyään kesäaikaan enemmän kuin ennen, sula, kostea maanpinta rikkoontuu ja muuttuu ruskeaksi hetteeksi.

Hiljalleen Farmin liikkeet tasaantuvat, avomeriosuus on takana, ajamme nyt Adventfjordenia ja aivan pian tulemme perille Longyearbyenin satamaan. Tämäkin matka päättyy, kuten pitkät matkat yleensä; äkkiarvaamatta ja töksähtäen. Kaiken istumisen ja ajan tappamisen jälkeen on yhtäkkiä kiire. Kippari nostaa matkatavaramme ruumasta. Ruuma on käytännössä pieni tila konehuoneen vieressä ja kannelle nostetuista

kapsäkeistä leviää voimakas dieselpakokaasun katku.

Satama johon rantaudumme on eri kuin se mistä viikko sitten lähdimme Hornsundiin, tämä satama on kauempana kylästä ja jääkarhusuoja-alueen ulkopuolella. Professori Piotr, Michał, Michał ja minä tilaamme taksin. Johannes saa kyydin kipparilta ja perämieheltä. Longyearbyeniläinen ravintola tulee pakettiautolla hakemaan porot. He kuvaavat purku- ja lastausoperaatiota kännykällä, näyttää minusta some-materiaalin kuvaamiselta. Epätodellisuus valtaa alaa mielessä joka on vielä vahvasti merellä ja jäätiköllä, asemalla laboratoriossa.

Johannes seisoo laiturilla, hieman meistä etäällä. Kaitainen hahmo vähäisten kantamustensa kanssa. Ihminen, joka on ollut puoli vuotta keskellä ei mitään, lähestulkoon yksin. Ennen rantautumistamme Johannes sanoi kyllä pitävänsä yhteiskunnasta, mutta puolen vuoden jälkeen palaaminen infrastruktuurin ja ihmisyhteisöjen äänen ja liikkeen pariin on outoa, sekavaa ja vähän hämmentävää.

On palattava hissukseen, annettava itselleen aikaa palata, Johannes sanoo.

Jään taksista Longyearbyenin ainoan ruokakaupan edessä, minulla on tästä vielä pari kilometriä matkaa ylämäkeen, mutta kolmenkymmenen tunnin merimatkan jälkeen minun on saatava jotain ruokaa.

Jatkaessani matkaa kohti majapaikkaa huskykoiraansa ulkoiluttava mies tarjoaa minulle kantoapua. Hän ottaa toisen repuistani ja puhuu lakkaamatta. Hän kertoo kuinka on tullut muutama vuosi sitten tänne töihin, koska ei voinut elää ilman tätä paikkaa. Hän kertoo koirastaan, joka on nuori ja energinen, hyvä reenvetäjä metsästysreissuilla. Hän sanoo, että minun on ehdottomasti tultava tänne uudestaan talvella. Nyökyttelen. Juuri kun olemme majapaikkani edustalla hän nostaa lahjettaan ja näyttää hurjaa arpeaan. Se on perua liitovarjo-onnettomuudesta, johon hän noin vuosi sitten joutui; rinteen suuntaisesti alaspäin liitäessä kengässä kiinni ollut

jäärauta otti jäähän ja jalka kääntyi nurin, jäärauta raastoi jalan lihakset hajalle. Sain juuri ja juuri soitettua itselleni apua, hän sanoo. Puoli vuotta toivuin ja kuntouduin vammoista Oslon lähellä. Nyt olen jälleen takaisin täällä.

Ja minä olen takaisin samassa majatalossa, josta reilu viikko sitten lähdin Hornsundiin. Lasken dieselinkatkuisen rikkani huoneen nurkkaan.

Mitenköhän minun elämäni jatkuu tästä eteenpäin? Miten elää tietäen, että Hornsundissa on tuo asema stacia station keskellä avaraa?

Muistanko varmasti
kaiken?
Pääsenkö asemalle
uudestaan?
Uskallanko tulla?

Entä missä määrin
arktinen alue vielä
kestää minua, meitä?

2.

Paikat, näkymät, vaikutteisuus

Helsinki (ja Järvenpää) tammi helmikuu 2025

taivaansininen

Anorakkini taskussa on viiden sentin pätkä rautalankaa ja pieni, neliösentin pala kovaa valkoista muovia. Matkamuistoni Hornsundista.

Äänitallentimen muistikortilla on tuulta, jäätä, vesistöjä, säätiloja, sisätiloja. Kameroiden muistikorteilla ihmisiä, jäätikköä, karttoja, näkymiä, huoneita. Muistikirjoissa päivämääriä, tapahtumia, repliikkejä. Nämä pakattuna reppuun, repun kanssa veneestä laiturille, laiturilta kotiin Helsinkiin.

Kun nyt kurkistan ikkunasta ulos, se ei ole seismologisen laboratorion ikkuna, ei näy merta, jäätä tai naalia. Mutta vasta nyt sisäistän niiden näkemisen. Näen ne. Näen ne koska sillä tavalla vaikuttavat paikat vaikuttavat; paikkojen näkymät kiinnittyvät ruumiin sisäisiin rakenteisiin ja nousevat sieltä ajoittain näkyviin.

Minä todella näin.
Olin siellä!

Kirjoittaminen alkaa ruumiiseen kiinnittyneestä materiasta.

(Kaikki paikat eivät kuitenkaan kiinnity, enkä oikeastaan tiedä mihin ne menevät).

Tässä hetkessä, juuri nyt istun Kallio-Kuninkalassa Taideyliopiston

residenssissä, edessäni on suuri ruutuikkuna josta aukeaa keskiuusimaalainen maalaismaisema, jossa erityisyytenä Tuusulanjärven rannan arvorakennuksiin sijoittuva suomalainen taide- ja kulttuurihistoria. Peura vilahtaa ja katoaa kumpareen taa.

Asettelen itseäni tuoliin ja tähän miljööseen, ja tarkastelen kiinnittynyttä materiaa. Ja siitä minä kerron, siis rustoista, kiinnikkeistä ja nivelistä, nyt teille. Ja mietin, millainen minä olisin ja mitä teille näyttäisin jos minussa ei olisi kaikkea tätä kiinnittymää. Millainen tämä teksti siinä tapauksessa olisi? Olisiko tätä?

Ruumis avautuu kyselemättä asettautuu näkyville. Tässä näyt, kaikkein syvimmältä vaikuttavat ja siten luultavasti merkityksellisimmät;

A) Parinacota tulivuoren rinteet ja näkymä huipulta (maailma, joka näyttäytyy vain jatkuvana vuoristona ja taivaana, ei mitään muuta (ks. myös sivu 64).

B) Etsintävalon rajaama valoalue yöaikaan eteläisellä Atlantilla kaukana rannikosta. Yöuinti valoläikässä, hyppääminen purjelaivan kannelta hyvin syvään ja suolaiseen mereen ja jossain siellä aika lähellä pimeässä yhteisessä yössä delfiinit, valaat, kilpikonnat.

C1) Purjelaivan satelliittikirjoittimen kuvittamat maisemat merellä:
purjevene hädässä Atlanttia itä-länsisuuntaan ylittävällä reitillä (*alueella liikkuvia pyydetään havainnoimaan ja ilmoittamaan mahdollisista havainnoista*), me katselemassa varovaisesti purjelaivamme reelingin yli; näkykö kadonneen purjeneen kappaleita (ei näy).

C2) *Varoitus Antarktikselta lohjenneiden jäiden aiheuttamista aalloista eteläisen Afrikan lähivesillä liikkuville*. Laivamme

Tuuli on kahden oven takana oikealla, Maria istuu vasemmalla olohuoneen sohvalla läppäri sylissään. Yläkerrassa Ruka, Anna, Hanna, Milja ja Krista. Heta on vielä kotonaan flunssassa, hän tulee toivottavasti huomenna. Näiden luokkatovereideni ja heidän työskentelynsä myötä tässä talossa ovat nyt jäähai, Havis Amanda, uhanala, haudankaivuu, villiintynyt halu, pois pyyhityt sanat ja eräs kuolemanlaukaus. Ja jos Heta tulee, täällä virtaa li-joki.

Kaiken tämän ja heidät minä kannan näiden peltojen yli tundralle. Ja kaiken minä tuon sieltä heille lukea.

Angolan satamassa, aallot eivät yllä sinne (me kuitenkin varuillamme, me varullamme koska Angolassa on miljoonittain maamiinoja, koska meri on aivan valtavan suuri ja koska jäätiköiden mereen lohkeamisen mittakaava on ääretön).

D1) Savanni ja apinanleipäpuiden lakkaamattomat hahmot Angolassa Namiben ja Benguelan välisellä sodan raunioittamalla tiellä. Jano, jonka sammuttamiseen on tarjolla öljytyynyriin laskettua vettä. Veden pinnassa kalvo ja sateenkarenvärit.

D2) Ja se toinen sisällissodan tuhoama angolalainen tie, ja sitä pitkin ajaminen pimeään aikaan. Yhtäkkiä tien poikki liikkuva maastopalo. Palopesäkkeet tien molemmin puolin muuten aivan pimeässä yössä.

E) Kirkas Norjanmeri kajakin alla Lofoteilla; näkymä suoraan meren sisään, kaunista ja pelottavaa. Että jos jotenkin kaatuisi niin hulahtaisi vaan meren syvyyteen ja jotenkin ei lainkaan osaisi uida, vajoaisi vaan ja pohjaa ei olisi.

F) Pieni ruohokaistale metsänreunassa Ushuaiassa, sen toisella laidalla maapallon eteläisen kärjen metsää (ja onko tuolla orkidea!), toisella laidalla tie, jonka jälkeen meri, jossa Antarktinen konvergenssi, jonka tuolla puolen Antarktinen niemimaa. Ruohokaistaleella telttä ja siinä nukuttu yö.

G) Äkkäarvaamaton eteläisen pallonpuoliskon tähtitaivas Rio Limpiossa; astuminen pienestä ravintolasta ulos pienen kylän pimeään yöhön, generaattoreiden säksätys, täydellinen pimeä pimeys, sitten katsahtaminen taivaalle.

H) Upottava hiekka autotien ja mökin välillä Hailuodossa, loputon kävely aavikolla (lapsuusnäky).

Ja laitan tähän vielä kertauksena nämä Hornsundnäkymät syyskuulta 2024;

Vuorten ja meren rajaama tundravyöhyke.
Mereen hiljalleen virtaava Hansbreen jäätikkö.
Sulavan jäätikön alta kiihtyvällä vauhdilla paljastuva maa.

Ilman kaikkia näitä lihaani kiinnittyneitä näkymiä minä olisin jotain ihan muuta.

Olisinko?

Ensin paikkaan (siis näkymään) sijoittuvat askeleeni.

Silloin minä en kirjoita.
(Teen muistiinpanoja ja tallennan, mutten prosessoii).

Vaikuttavan paikan vaikuttavuus on intensiivistä. Kirjoitan sanoja ylös, mutta upotessani paikkaan en voi upota kirjoittamiseen. Kirjoittaminen alkaa vasta paikasta etäällä. Ja siten paikka, jossa en voi kirjoittaa, on hyvin todennäköisesti myöhemmin työskentelylleni ilmenevä paikkavaikutteinen paikka.

Vasta paikasta etäällä uskallan ajatella itseni paikkaan. Että se on todella tapahtunut; olin siellä.

Ja sitten tämä; jäätikön sulaessa sen alta paljastuu maata, joka on ollut ajat jäätikön alla.

Ja sitten se on siinä, esillä ja katseltavissa, astuttavissa.

Ja siihen minä olen jalkani asetellut, kulkenut pitkin maa-ainesta.

Ja nyt minä hämmästelen sitä.

Ja katson kuinka se vaikuttaa minussa.

Ja kirjoitan sitä.

Tällä tavalla työskenteleminen on minulle itsestään selvää, jopa ilmeistä, ja olen ajatellut sen olevan olemassaoleva taiteellisen työskentelyn

menetelmä. Että jossakin varmasti on kirjoittamisen kurssi jossa työskennellään aivan paikkavaikutteisesti. Mutta kun teen googlehaun hakusanalla paikkavaikutteinen saan vastauksen;

Hakusi – paikkavaikutteinen – ei vastaa yhtään sivua.

Hakusanalla paikkavaikutteinen kirjoittaminen saan vastauksen;

Tarkoititko: **pitkävaikutteinen** kirjoittaminen.

Paikkavaikutteiseen kirjoittamiseen ei siis tunnu löytyvän mitään olemassaolevaa määritelmää, sen sijaan paikkasidonnaiseen kirjoittamiseen (erityisesti runouteen) määritelmiä on. Nokturno.fi sivuston digitaalisen ja kokeellisen runouden sanakirja määrittelee paikkasidonnaisen runouden näin:

Paikkasidonnainen runo on tietyssä paikassa tapahtuva, suhteellisen pysyvä runoteos. Paikan merkitys runon kokonaisuudessa on suuri; runoteos käy ikään kuin vuoropuhelua paikan kanssa. Lisäksi runon siirtäminen toiseen paikkaan kadottaisi osan runon alkuperäisestä ideasta, muuttaisi sitä ratkaisevasti tai tekisi runosta ikään kuin täysin uuden runon. Paikkasidonnaisuus voidaan käsittää myös suhteessa kaupunkitaiteeseen, kuten graffititaiteeseen. (Nokturno 2020.)

Vertaan kirjoittamistani Nokturno.fi:n esittelemään määritelmään;

tämä mitä kirjoitan ei ole runo, eikä tämä tapahdu tietyssä paikassa, mutta *paikan* (paikkojen) *merkitys kirjoituksen kokonaisuudessa on suuri* (ehto siis täyttyy osittain)

Vuoropuhelu paikan kanssa; en tiedä onko tässä vuoropuhelua paikan kanssa, tässä on ehkä pikemminkin tallentuneella materiaalilla paikkaan palaamista, paikassa uudelleen olemista, paikan tavoittelua ja tunnustelua kirjoittamalla etäisyyden päästä, mutta vuoropuhelua, ei tässä vuoropuhelua ole (ehto jää täyttymättä)

Kirjoitusta ei voisi siirtää mihinkään muuhun paikkaan, tai jos siirtäisi, niin kirjoituksesta tulisi jokin toinen (tältä osin ehto täyttyy) kirjoitukseni ei kuitenkaan sijoitu paikan päälle paikkaan, tätä ei ole asennettu

näytteenottolaitteiston kaltaisesti tundralle, tätä ei ole kirjoitettu aseman seinään, ei kirjottu lakanoihin, – sellainen ei ole lainkaan minun tapaistani, (suuri osa ehdosta jää täyttymättä).

Analyysin perusteella ajattelen työskentelyni täyttävän nokturno.fi:n paikkasidonnaisuuden määritelmästä vain joka toisen ehdon, ja nekin hieman hatarasti.

Tästä seuraa johtopäätös; paikalla on työskentelyssäni olennainen merkitys, mutta työskentelyni ei kuitenkaan sovi Nokturnon paikkasidonnaisuuden määritelmään.

Ajattelen vielä paikkaa (niitä paikkoja ja paikkojen näkymiä, joista teille kerroin) ja luen tässä rinnalla Annette Arlanderin ajatuksia paikkasidonnaisen performanssitaiteen ja taiteilijan ruumiin välisestä suhteesta. Arlander kirjoittaa:

In my own artistic work, for instance in my weekly performances for camera on the island of Harakka, I have tried to give place and environment the leading role, but have nevertheless often ended up displaying myself in one way or another; ideally the human being and the environment form a continuum in the video works. The same situation is repeated in many performances' relationship to their environment. The artist's body is the real site of action.
(Arlander 2012:22.)

Omassa työskentelyssäni ruumiini tuntuu toimivan arkistona jonne paikat kerääntyvät. Ruumiini voi olla samaan tapaan tapahtumapaikka, josta Arlander edellä kirjoittaa, mutta vielä tarkemmin ruumiini tuntuisi olevan alusta, joka paikassa laajenee osaksi ympärillä vallitsevaa eliöstöä. Paikassa oleminen on ruumiillinen prosessi, ehkä juuri tästä syystä kirjoittaminen ei tapahdu paikassa, vaan ammentuu vasta myöhemmin ruumiista ja siihen kiinnittyneistä näkymistä.

Ruumiini on koskettanut vaikuttavia paikkoja, kaikkia edellisiä ja niitä

seuraavia ja niitä seuraavia. Paikat vaikuttavat minussa ja tekevät minua.

Ruumiini on minun mutta samalla se on osa maapallon pintarakenteiden kannattelemaa ruumiiden tiheikköä, joka hengittää samaa ilmakehää, kukin tavallaan. Tästä positiosta käsin ruumis toimii maailmassa; ottaa askelia, suhteutuu ympärillä olevaan, kokoaa yhteen ja kirjoittaa (ääreltä vaan ei keskeltä).

Samaan aikaan minun on ajateltava itseni osaksi sitä vaikuttavien tekijöiden joukkoa, joka hiljalleen kuluttaa ja hiertää paikkoja näkymineen pois maapallon pintakerroksista.

Katson tässä kirjoittavia käsiäni, ja minusta on valtavaa, että nämä samat kädet ovat vetäneet köysiä, joilla purjeet ovat nousseet laivan mastoihin eteläisellä Atlantilla, että samat kädet ovat tehneet uimaliikkeitä meressä kaukana muusta maailmasta, että nämä samat kädet ovat koskettaneet Hansbreeniltä lohjennutta jäätä, että nämä samat kädet nostavat kotona lapsen syliin ja koskettavat poskea, otsaa, hiuksia niin lempeästi kuin ikinä maailmassa osaavat, että lapsi tuntisi sen, mitä käsissä on, on ollut.

Se että näin vuoren että näin jäätikön että näin alta paljastuvan maan, kaikkeen jäi jäljiltäni jokin jälki, jokin kuluma(ko).

3.

Virtaaminen läpi ja sekoittuminen

Matkapäiväkirja

Hornsund

16.9.2024

merensininen

Päivän säätiedot, auringonnousu- ja laskuajat:

[muistikirjan mukaan tiedot puutteelliset tai olemattomat].

Kävelemme Fuglebekkenin suuntaan minä Marcin ja Łukasz. Marcinilla on repussaani kaksi kiloa suolaa, tyhjiä näytteenottoastioita ja litra asemalla useiden puhdistuslaitteiden läpi valutettua täysin puhdasta vettä.

Kävelemme tundralla lähes joutilain askelin.

Ohuen kasvillisuuskerroksen pinnassa on vihreää sammalta. Siellä täällä voi hiipuvan kesän jäljiltä vielä erottaa purppuraisia hyvin matalina laikkuina kasvavia pieniä kukkia ja valkoisia yksittäin kasvavia kellomaisia kukkia. Toisinaan voi myös nähdä heinälaikkuja, mutta se on harvinaista. Enimmäkseen maa on harmaanruskeaa kivikkoa. Kivet töröttävät maasta ikiroudan pintaan puskemina. Aseman lähistöllä on kävelty paljon siitä huolimatta maahan ei ole kovertunut polkuja. Täällä ei ole muita kulkijoita, ei vaellusreittejä, ei päiväreikeilijöitä.

Näemme poron, se syö maasta jotain, sitä jotain pientä mitä täällä kasvaa. Marcin ja Łukasz juttelevat puolaksi. He järjestelivät useat peräkkäiset konsonantit, z ja l kirjaimen ylittävän poikkiviivan ja c, z ja s

Fuglebekken; asemalta itään; noin 20 minuutin kävely, tundra-alue vuorten ja meren välissä, jossa virtaa vuorilta alkunsa saava vesistö, josta aseman hydrokemisti ja automaattinen näytteenottojärjestelmä ottavat säännöllisesti vesinäytteitä sulan veden aikaan.

Tundra; puurajaa kylmempi alue, jossa heinäkuun keskilämpötila on alle 10°C. Tundralla on ympärivuotinen ikirouta. Haihtumisen vähäisyys aiheuttaa laajaa soistumista, vaikka tundralla sataa yleensä vähän. Talvi on pitkä, kylmä ja myrskyinen, kesä lyhyt ja hyvin viileä.

-kirjainryppäiden täyttämän kielensä harmonisesti soljuvaksi, pehmeäksi sammaleeksi.

En ymmärrä siitä mitään, mutta kuuntelen sitä mielelläni, se sekoittuu maisemaan ja asettuu osaksi tundraa.

Ylitämme kosteikkoalueen. Kesä on päättynyt, sen jäljiltä maanpinta on edelleen sulaa, kengät uppoavat sammaleeseen jonka alta pursuaa ruskeaa kuraista maa-ainesta. Minulla ei ole jalassa kumppareita, mutta kauan sitten Roomasta ostamani vaelluskengät hoitavat hommansa edelleen hienosti; kahlaan pienten vesistöjen yli, astelen terävillä tundrakivillä ja upotan kengät vartta myöten kuraan, ne sietävät tätä kaikkea hyvin.

Tulemme joelle ja sen varteen pystytetylle näytteenottolaatikon. Vesi valuu alas vuorenrintettä ja laajenee hetteikköiseksi kosteikkoalueeksi ennen kuin laskee mereen. Me sanomme joki (*river*), mutta ehkä tämä on puro, jokin virta, jokin virtausalue, vesi ei ole kovin syvää, on kaunis hiekkapohja, lukuisia sivuvirtoja, solisee kauniisti, maanpinta laskee jatkuvasti kohti merta ja vesi virtaa. Laatikossa on automaattinen näytteenottolaite, se ottaa kerran päivässä virrasta vesinäytteen. Marcin irrottaa kertyneet näytteet systeemistä ja vaihtaa tilalle uudet tyhjät näyteastiat.

Teemme täällä myös manuaalisesti operoitavan vedenvirtausta mittaavan kokeen, siihen tarvitsemme kaksi kiloa suolaa. Koe tehdään näin: Ensimmäinen Marcin asettaa mittauslaitteen viisi metriä näytteenottolaatikosta alavirtaan, laite on *Hanna* merkin ja siinä on pitkä kaapeli, jonka päässä on veteen upotettava anturi. Näytteenottolaatikosta otetaan esiin musta ämpäri, johon minä kauhaisen joesta ensin kahdeksan litraa vettä, sen jälkeen lisää vielä kaksi litraa litran mitalla, niin että lopulta ämpäriin on täsmälleen kymmenen litraa jokivettä. Suola sekoitetaan veteen porakoneeseen asennetulla sekoittimella. Vesi

Ikirouta muokkaa maaperää muun muassa nostamalla kiviä pintaan. Ankarasta ilmastosta johtuen ihmisasutus tundralla on hyvin harvaa. (Wikipedia 2025.)

Ikirouta; ikirouta-alueilla maa- ja kallioperän lämpötila on pysyvästi 0 °C tai kylmempi vähintään kaksi peräkkäistä vuotta. Kesän aikana pintakerros voi lämmitä sulamispisteen yli. Siperiassa, Grönlannissa ja Huippuvuorilla on alueita, joilla ikiroutan sulaminen on poikkeuksellisen nopeaa. (Ilmastokatsaus 2023.)

Sivulla 37 makaan hetken ikiroutaisessa maassa. Opinnäytteen taiteellisessa osiossa *Poeettinen kenttälaboratorio; Luonnoskirjat I II III IV* kohdassa *Luonnoskirja I menetelmät – makaaminen* ja kohdassa *Luonnoskirja II näytteet* – näyte nro 8 käsittelen makaamista näytteenottona ja avaamiseksi siihen liittyviä hankaluuksia.

on ensin harmaata, mutta suolan sekoituessa siihen vesi kirkastuu hiljalleen ja kun suola on täysin sekoittunut ja vesi varmasti aivan kirkasta, ämpäristä otetaan ensin erilleen desi tätä juuri valmistettua suolavettä ja hulautetaan sitten loppu suolavesi jokeen kippaamalla se nopeasti kohtaan jossa voi erottaa yhden joen päävirroista. Marcin seisoo alavirrassa mittauslaitteen vieressä ja tarkkailee lukemia. Kun laitteeseen piirtyvä veden johtavuutta kuvaava käyrä tekee yhtäkkiä jyrkän nousun tiedämme että suolavesi on ohittanut mittauskohdan, silloin Marcin tallentaa lukeman laitteeseen ja nostaa anturin vedestä.

Jatkamme koetta ottamalla litran mittaan litran jokivettä. *Hanna* -mittalaitteen anturi asetetaan nyt litran mittaan ja minä pyörityn anturia vedessä hieman kuin jäähdyttäisin lusikalla kuumaa teetä kupissa. Samaan aikaan Marcin lisää ämpäristä aiemmin säästettyä suolavettä astiaan ruiskulla millilitran kerrallaan. Hän tarkkailee mittalaitetta. Suolavettä lisätään niin kauan kunnes mittalaite osoittaa juuri täsmälleen saman lukeman kuin ämpäristä kiptun suolaveden virratessa anturin ohi joessa aiemmin.

Lopuksi Marcin kirjaa tekemämme kokeen tulokset huolellisesti tietokoneelle jotta tutkijat Puolassa voivat tehdä analyysit ja johtopäätökset tämän jatkuvan tarkkailun alla olevan joen ominaisuuksista ja olemuksesta, jotta he voivat lukea, millä tavalla maisema elää ja käyttäytyy, ja jotta he voivat päätellä mitä kaikkea virtausnopeuden mahdollinen vaihtelu kertoo yhteisestä elämästämme maapallolla.

Koetta tehdessämme tuulee, Hansbreen jäätikkö jyräyttelee jäälohkareita mereen, aallot tulevat rantaan, ikirouta kannattelee maaperää ja ilmastoa, Łukasz seisoo kivääri olalla ja tähystää maisemaa jääkarhujen varalta.

Kun työ Fuglebekkenillä on tehty siirrymme seuraavaan näytteenotto paikkaan. Kävelemme joelta kohti vuoren alarinnettä ja tulemme pienelle kivi harjanteelle. Kivet pyörähtelevät ja kolahtelevat ja joustavat hieman askeltemme alla.

Voit katsella ja kuunnella virtausta opinnäytteeni taiteellisessa osiossa kohdassa *Luonnoskirja II näytteet*, – näytteet nro 3 ja 7.

Kivikkoon on asetettu kehikko sadevesikeräimelle. Valkoisen suppilon alla on muovipullo, johon vesi valuu, eli näyte tallentuu. Suppiloa suojaa kehikko ja sen alla olevaa pulloa kivet, suojausta tarvitaan etteivät tuuli tai uteliaat jääkarhut heittäisi näytteenottosysteemiä sijoiltaan.

Marcin kaivaa repusta puhdistettua vettä sisältävän pullon ja antaa sen Łukaszille hetkeksi. Sitten hän siirtää kivet syrjään sadevesisuppilon alla olevan pullon ympäriltä, ja irrottaa pullon varoen systeemistä. Vuorokauden aikana on satanut, pullo on noin puolillaan.

Sitten Marcin tekee virheen.

Hänen olisi nyt vaihdettava pullo, pyydettävä ensin puhdistettu vesi Łukaszilta, avattava ja irrotettava pullon punainen korkki, johon hän on aiemmin kirjoittanut tämän päivän päivämäärän (16.9.2024), olisi annettava puhdistettu vesi takaisin Łukaszille, kierrettävä tuo merkattu korkki sadevesipulloon (uuteen näytteeseen), pyydettävä sitten puhdistettu vesi uudelleen Łukaszilta ja kaadettava se suppiloon, jotta suppilo huuhtoutuisi, jotta seuraavaksi kerättävä sadevesinäyte olisi mahdollisimman puhdas ja sisältäisi vain sateen mukana alas sataneita komponentteja, eikä esimerkiksi tuulen suppiloon kuljettamia hiukkasia. Tämän koreografian suoritettuaan Marcinin olisi asetettava tyhjentyneet, puhdistettua vettä sisältänyt pullo uudeksi keräyspullokseksi sadevesisuppilon alle ja asetettava sitten kivet takaisin paikoilleen.

Nyt Marcin kuitenkin tekee jotain aivan muuta; hän kaataa näytepulloon kerääntyneen sadeveden keräyssuppiloon.

Olen ollut tässä hänen kanssaan aiemmin, olen nähnyt millä tavalla tämä näyte otetaan talteen. Mutta kaikki tapahtuu niin nopeasti, etten ehdi sanoa mitään. Katson vain kun se tapahtuu; Marcin kippaa kivien välistä kaivamansa sadevesinäytteen keräyssuppiloon. Kerätty näyte valuu

suppilon läpi suoraan kiviröykkiöön ja siten peruuttamattomasti hukkaan.

Marcin huomaa virheensä ja nauraa.

Laadimme suunnitelma B:n; tulemme kokemaan sadevesiansan uudestaan kahdeksalta tänä iltana. (Aseman meteorologien mukaan lisää sadetta on päivän mittaan luvassa, joten näyte saataneen kokoon).

En ole aivan varma, kuinka suuri tämän inhimillisen virheen mittaluokka on, tai kuinka suuri menetys kansainväliselle ilmastotieteelle tästä koituu, olen kuitenkin salaa iloinen virheestä sillä nyt tiedän, että pääsen vielä iltakävelyille.

Kävellessämme takaisin asemalle kysyn mahdollisuutta pysähtyä hetkeksi, jotta voisin maata vasten maata. Ja niin makaan, selkä asettuu vasten maanpintaa, jonka alla ikiroutaa. Miltä tämä tuntuu? Selän ja maan välissä kerros villaisia vaatteita, uloimpana anorakki. Minulla silmät kiinni ja, että jään tähän.

Maatessani kuulen, kuinka Marcinin ja Łukaszin puhe hiljalleen taukoaa ja loppuu. Katselevatko he minua? Siinä makaa maassa, silmät kiinni, miksi makaa?

Jos kysyisivät vastaisin; otan näytettä.

Myöhemmin Marcin selittää virhettään; Puhuimme siinä kävellessä Łukaszin kanssa ihmisruumiin jäädyttämisestä kuoleman jälkeen, siis siitä mahdollisuudesta, että ihminen voitaisiin tekniikan kehittyessä herättää jälleen eloon, ainakin Venäjällä ja Amerikassa sellaista tehdään, olen kuullut, olin yhteen aikaan todella kiinnostunut sellaisesta, siis tosi rikkaat ihmiset jäädytetään kuoleman jälkeen odottelemaan henkiin herättämistä ja kuulemma jos ei ole ihan niin rikas niin voi jäädyttää pelkän pään, siinä tapauksessa ajatellaan että aivot on ihminen itse, niin tästä me puhuttiin Łukaszin kanssa kävellessä ja koska olin niin innoissani niin meni sekaisin se sadevesihomma.

Näin minulle selviää, mitä tundralla kävellessä sametin pehmeällä puolalla jutellaan. Huomaan, että päivä päivältä tundran erityisyys ilmenee minulle puolankielen kautta. Päätän opiskella tätä tundrakieltä siltä varalta että pääsen joskus tänne takaisin.

4.

Samassa tulen ajatelleeksi

Matkapäiväkirja Hornsund 15.9.2024

merensininen

Lämpötila 5 astetta, tuuli lounaasta ensin 10 sitten 4 m/s (puuskissa 12-5 m/s), hieman sadetta.

Auringonnousu klo 05:47 ja lasku klo 19:53.

Herätyskello soi klo 6:59, herään hieman ennen kuin se hälyttää.

Laskeudun alas parveltani varoen herättämästä Nancya. Aurinko on jonnoussut, verhon välistä suodattuu sen verran valoa, että näen pukea huoneen hämärässä. Otan muistikirjan ja kynän, teesiivilän ja teen, harjaan hampaat, kävelen keittiöön. Keittiössä vilkkuu värivalo, pöydillä on drinkkilaseja, lavuaarissa vettyneitä suolakeksejä, sitruunaviipaleita ja jäitä. Joku nukkuu viltin alla oleskeluhuoneen sohvalla.

Keitän aamuteen. Avaan seismologisen laboratorion oven, tila on viileä. Kurkistan ikkunasta ulos, viiden valkuposkihanhen parvi on asettunut ruokailemaan aseman edustalle. Samassa tulen ajatelleeksi naaleja; mitä ihmettä ne syövät täällä? Millä ne elävät yli talven? Olen nähnyt täällä jonkin verran lintuja, satunnaisia lokkeja, joitain tiiroja ja näitä vähälukuisia hanhiparvia sekä pieniä kahlaajia. Onko naalien elämä niiden varassa? Näiden talveksi täältä pois muuttavien lintujen varassa?

Ajattelen naaleja ja omaa olentouttani täällä. Jos haluan mennä ulos ovesta ja poistua aseman pihapiiristä, minulla on asean lisäksi oltava mukana toinen ihminen. Jos toiselle tapahtuu jotain, jos joudumme vaikka jääkarhun hyökkäyksen kohteeksi, ja toinen saa hirvittäviä vammoja, tai jos toinen putoaa jäätiköllä railoon, tai kaatuu ja kieri rinnettä alas, putoaa mereen, taittaa jalkansa; siksi täytyy olla aina vähintään kaksi, jotta (toivottavasti) ainakin toinen voi hälyttää radiopuhelimella asemalta apua.

Poistuessamme ovesta ulos, olemme vyöhykkeellä, jossa luonnonvoimat ovat määräävässä asemassa, me pehmeäihoiset ihmiset olemme toissijaisia, toisia suhteessa maisemaan ja elämään jota maisemassa eletään. Me olemme täällä territoriolla jota määrittelee muiden kuin meidän elämämme ja hengissäpysymisemme. Me voimme rakentaa seinät ja sulkea ovet, voimme ottaa turvaksemme aseet, mutta muulla tavoin meillä ei ole mahdollisuutta hallita maisemaa, sillä on kaikkialle ulottuva ylivalta täällä.

Katsellessani tundralla ruokailevaa hanhiparvea ja ajatellessani naalia, tunnen itseni todella toiseksi. Suhteessa tähän maisemaan ja elämään täällä, olen kaikilta osin toinen, en missään määrin ensisijainen.

On jo melkein aamiaisaika, mutta huoneissa ei tunnu olevan liikettä, asema nukkuu vielä.

Naali (*Vulpes lagopus*); pohjoisen pallonpuoliskon tundralla elävä koiraeläimiin kuuluva petoeläin. Huippuvuorten naalipopulaatio on vakaa huolimatta vuosikymmenien ajan jatkuneesta metsästyksestä. (IUCN Red List 2014.) Nykyisin naalia saavat Huippuvuorilla metsästää luvanvaraisesti ainoastaan vakituiset asukkaat, metsästys on rajattu suojelualueiden ulkopuolisille alueille. Metsästyskausi alkaa 1.11. ja päättyy 15.3. (Sysselestaren 2019.)

Kilpisjärven erämaassa Suomen käsivarressa, on naalin pesäkumpu, joka saattaa olla monta sataa vuotta vanha (Ohtonen 2024:126).

Naalin talviturkki on ihmeellisen lämmin, sen turvin naali pärjää hyvin jopa 50 asteen pakkasissa. Naalin tassutkin ovat lämpimän turkin peitossa, ja nukkuessaan se voi käyttää tuuheaa häntää peittonaan (IFAW 2024).

Katselen meitä katselevaa naalia sivulla 76.

5.

Ruoka, vesi, pesu

Helsinki
tammikuu 2025

taivaansininen

Palattuani asemalta minulta kysytään *Mitä te söitte siellä?* Ja sitten minä muistelen aamuja, päiviä iltoja.

Aamuisin me emme syöneet puuroa, me söimme vaaleaa leipää (*chleb*), juustoa, sipulilla ja mustapippurilla maustettua tomaattia, paprikaa, suklaalevitettä, jogurttia. Joimme suuret määrät teetä (*herbata*). Söimme puolalaisen aamiaisen.

Näytteenottoretkille pakkasimme mukaan teetä termospulloissa, suklaapatukoita ja pähkinöitä. Asemalle palatuamme söimme päivällisen. Ruokapöytään asettuessani minua aina hieman jännitti; olen kasvissyöjä ja se on puolalaisen keittiön kontekstissa hieman outo asia. Asemalla oli kyllä totuttu ruokavalioihin, mutta olin tälläkertaa ainoa, jolle piti tehdä jotain poikkeavaa. Ensimmäisenä päivänä söin paistettuja kananmunia ja keitetyjä perunoita, koska kokin mukaan tofu ei ehtinyt sulaa ajoissa. (Tofua ei tosin sitten ollut minään päivänä).

Se että iltapäivällä syötyä ateriaa kutsuttiin päivälliseksi (*dinner*) askarutti hieman Nancya ja Alessiota. He sanoivat kohteliaasti, että heillä kotona Sisiliassa tätä ateriaa sanottaisiin lounaaksi. Ja että sitten illalla syötäisiin päivällinen. Mutta asemalla syötiin vain tämä yksi lämmin ateria, ja sille oli annettu nimeksi päivällinen.

Ensimmäisenä aamuna ihmettelin, miksi jogurtini maistui homeelta, mutta ajattelin sen olevan jokin puolalainen erityismaku, sitten huomasin jogurtin todella olevan homeessa. Sen aamun jälkeen suhtauduin jogurteihin epäluuloisesti ja tarkistin huolellisesti parasta ennen päiväykset, ne olivat usein aika päiviä sitten menneet.

Nancy ja Alessio maistelivat suurella mielenkiinnolla kaikkea tarjolle asetettua, ja puhuivat ja puhuivat. Oli kiinnostavaa seurata, kuinka sisilialainen kulinarismi ja ruokapöytäkeskustelu kohtasivat puolalaisen keittiön salat ja tavat maailman arktisella reunalla noin 1 300 kilometrin päässä pohjoisnavasta.

Ajattelen kysymystä *Mitä te söitte siellä?* perusteellisemmin vasta, kun tammikuussa luen iltaisin sängyssä Jyrki Siukosen *Nälkä ja vilu* (2024) teosta ja tulen kohtaan, jossa Siukonen kirjoittaa pohjoisen arktiselle alueelle suunnanneiden historiallisten tutkimusretkien matkavalmisteluista, erityisesti niiden muonavarustelusta. Esimerkiksi Fridjorf Nansenin lähtiessä retkuntineen hiihtämään Grönlannin poikki vuonna 1888, oli ruokakysymys hyvin moninainen. Siukonen kirjoittaa:

Kuusihenkisen ryhmän oli kuljetettava kaikki uhkarohkeaan yritykseen vaadittava ravinto mukanaan, eikä ollut lainkaan yhdentekevää, millaista ja minkä painoista einestä miehet kelkkoihinsa lastasivat. Ruoan muodossa he kuljettivat kuitenkin muutakin kuin puhtaasti ravinnollisia arvoja. Matkan aikana ruoka muodosti kulttuurillisen kynnyksen, jonka retkikunnan jäsenet toistuvasti joutuivat ylittämään. Erilaiset näkökulmat siihen, mitä ja miten syödään, tulivat esiin jo neljän norjalaisen ja kahden saamelaisen osanottajan välillä, mutta aivan erityisesti ero korostui kun vastassa olivat Grönlannin inuittien tavat ja tottumukset. (Siukonen 2024:36.)

Jos asemalla ruoka loppuisi kesken, jos vesi loppuisi, jos olisi talvi ja Hornsundin vuono jäässä, jos olisi pitkään myrskyä, asemalle olisi hyvin vaikeaa, varmaankin lähes mahdotonta saada ruokaa nopeasti. Siksi ymmärrän vasta hieman viiveellä, miksi asemalle saavuttuamme Czecimir esitteli meille aseman ruokavarastot niin pieteetillä. Czecimir oli nyt vain käymässä asemalla, mutta oli ollut siellä aikaisemmin vuoden, ja oli pian tulossa uudelleen vuodeksi, tällä kertaa retkikunnan johtajan ominaisuudessa heinäkuusta 2025 heinäkuuhun 2026. Czecimir siis tietää hyvin, mitä ruokavarastot asemalla merkitsevät ja mitä ruoka

arktisen alueen kontekstissa ylipäättään tarkoittaa.

Suuria, hyvässä järjestyksessä olevia ruokakomeroita on kolme, lisäksi on pakastimet. Pakettien, purkkien ja pussien etiketeistä voi päätellä, että lähestulkoon kaikki mitä asemalla syödään ja juodaan on tuotu Horyzont II aluksella Puolasta. Puolalaista tutkimusasemaa varustellaan puolalaisin elintarvikkein, asemalla vuoden viettävällä puolalaisella retkikunnalla on siis mitä kotoisimmat oltavat.

Oleskeluhuoneen pöydälle, aivan sohvien välittömään läheisyyteen katetaan joka aamu monta pakettia keksejä, suklaata ja karkkeja. Keittiön vieressä on välitila, jossa on kahvikone, teenkeitin ja jääkaapit joista saa syödä mitä haluaa.

Söin iltaisin corn flake-seja kauramaidolla ja minulla oli olo kuin olisin jatkuvasti mummolassa. Siukosen kirjaa lukiessani ajattelen, että aseman ruokahuolto muodostaa suoran jatkumon historiallisten naparetkien muonitukseen, ja on lisäksi mitä ilmeisimmin psykologien laatima.

Tammikuussa 2025 Marcin lähettää asemalta kuvan;

*Naali katsoo suoraan kameraan,
kuvassa näkyy hieman aseman rakennuksia.
Eläimen on siis oltava aivan aseman pihamaalla*

On neljä kuukautta siitä kun olin asemalla.

Luen lapselle iltaisin Kimmo Ohtosen teosta *Napakettu* (2024). Teoksesta käy ilmi, että arktisissa olosuhteissa naaleilla saattaa olla talviaikaan erittäin niukat ajat ruoan suhteen. Hyvällä onnella naali voi löytää jääkarhun jättämän poronraadon, mutta aika todennäköisesti naalit joutuvat paastoamaan pitkiä aikoja ja elämään kesällä ja syksyllä kerryttämänsä rasvakerroksen turvin.

Sivupöydälle on aseteltu vitamiinipaketteja, erityisen paljon tarjolla on D-vitamiinia, lisäksi on multivitamiinia.

Asema on lähes hautautunut tuiskunneeseen lumeen.

Vasta neljä kuukautta olen elänyt asema mielessäni. Se tuntuu todelta lyhyeltä ajalta, koska tähän on aivan uusi elämä tämä tammöinen, että tietää paikkansa ja asiansa maailmassa. Olenko minä alkanut alusta uudelleen?

Marcinin kuvan naali on luultavasti etsimässä ruokaa aseman läheisyydestä. Naalien ruokkiminen siellä on kuitenkin ehdottomasti kielletty. Tammikuista asemaa ajatellessani tulen miettineeksi tuoreita kasviksia. Muistan että Czesimir sanoi kaiken tuoreen sitten vain jossain vaiheessa loppuvan. Ja koska talven aikaan täydennystä ei saada, talven yli syödään pakastettua, kuivattua ja säilöttyä.

Lähetän Marciniille viestin. *Mitä kuuluu, mikä tilanne?* Hän raportoi, että tuoretarvikkeista tomaatit, paprikat, kurkut ja perunat ovat loppu, valkosipulia, sipulia ja kananmunia on vielä. Heillä taitaa nyt siis olla Czesimirin ennustama säilötyn ruuan kausi.

Ja sitten; Marcin kertoo kasvattavansa asemalla tomaatteja, ja että Anula kasvattaa salaattia. Marcin arvelee, että ehkä maaliskuussa he saavat kypsiä tomaatteja syödäkseen. Hän on liittänyt viestiin kuvan runsaista tomaattikasvustoista, joissa on suuria vihreitä tomaatinraakileita.

Ällistyn. Mietin miten ihmeessä he tämän tekevät, keskellä arktista kaamosta asemalla, joka on lähes hautautunut lumeen. Kysyn; *Miten ihmeessä?* Mutta Marcin ei vastaa. Ja tulen vasta nyt ajatelleeksi aseman energianlähdeä. Vesihuolto ja viemärointi askarrutti minua asemalla ja kysyin siitä, mutta lukuisista sähkökatkoista huolimatta en tullut edes ajatelleeksi saati kysyneeksi energian alkulähdeä.

Tomaatin ja salaatin viljely tammikuuisessa kaamoksessa arktisella asemalla kuulostaa järjettömältä, ja samaan aikaan täysin ilmeiseltä arktisten tutkimusretkien perinteiden jatkeelta. Siis että juuri tällaista päiväkirjojen ja muistelmien perusteella eristyneissä olosuhteissa ja pitkäkestoisilla tutkimusretkillä on aina tehty; kekseliäitä askareita työskentelyn ja välttämättömien taloustöiden rinnalla. Jotakin sellaista, joka pitää järjissään, jotakin sellaista, että hampaat pysyvät suussa, että aika kuluu, että tuntuu aivan tavalliselta, aivan arkiselta, vaikka ympärillä on aivan arktista.

Enkö ehkä halunnut kuulla, että energianlähde on öljy? Sillä mitä todennäköisimmin (ja helpoimmin) se on öljy. Katselin usein, hieman hajamielisesti aseman rannassa ollutta öljytynnyririviä, tynnyrit olivat kaikki punaisia. (Nyt täältä etäältä käsin mietin; entä jos sattuu vahinko?)

Marcin kirjoittaa, että joulukuun alkuun asti he saivat veden järvestä, mutta sitten järvi jäättyi ja jonkin aikaa ennen lumen tuloa heidän oli sulatettava vesi Hansbreeniltä rantaan ajautuneista jäälohkareista. Nyt he sulattavat veden lumesta, päivittäisen lumikuorman lastaamiseen menee puolisen tuntia. Minua jää askarruttamaan, onko juomavesi edelleen pulloitettua puolalaista vettä kuten syksyllä? Vai juovatko he nyt jäätä ja lunta.

Sulan veden aikaan järvestä otettu vesi suodatetaan asemalla järeän puhdistussysteemin kautta. Kysyin asemalla ollessani Marcinilta, että mitä mieltä hän on, voisiko Hornsundin järvien tai purojen vettä juoda niistä suoraan. Hän sanoi että ehdottomasti ei. Ja koska hän on se, joka päivittäin näkee, mitä nuo vedet pitävät sisällään mietin mitä sellaisia kauheuksia vedessä on, ettei sitä edes suodatettuna voi juoda. Mahtaako lumi tai jää olla turvallisempaa?

Mitä enemmän ajattelen arjen järjestymistä asemalla keskitalvella, sitä enemmän nousee kysymyksiä. Riittääkö päivittäin kerätty lumikuorma ruuanvalmistukseen, suihkuihin ja pesukoneisiin? Vai onko heidän säännösteltävä vedenkäyttöä ankarasti? Voiko joka päivä käydä suihkussa, vai ehkä vain viikoittain? Kerääntyykö keittiöön röykkiöittäin likaisia astioita? Voiko vaatteita pestä ollenkaan? Vastaisikohan Marcin, jos kysyisin? (Entä asettuisivatko kysymykseni lainkaan taiteellisen tutkimuksen kehikkoon?).

Olisiko loputon uteliaisuus riittävä peruste päästä viettämään asemalla vuosi?

Ja vaikka kuinka yritän, en voi lakata miettimästä arktista tomaattiviljelmää. Siinä on jotain hämmentävää; tomaatteja valaistaan ja lämmitetään öljyllä ja kastellaan arktisella jäätikköjäällä ja lumella. Ja vielä se, että sillä aikaa kun tomaatit hiljalleen kasvavat ja kypsyvät, naalit valkoisisissa, arktista kylmyyttä hyvin kestävässä turkeissaan kiertelevät aseman lähistöllä. (Myöhemmin Marcin lähettää vielä videon jääkarhusta, joka astelee rauhallisen oloisesti aivan aseman rannassa).

Näitä minä nyt mietin, ja yritän saada kaikki osat mahtumaan samaan kuvaan.

6.

Ajamme varoen, ase lasketaan olkapäälle

**Matkapäiväkirja
Hornsund
14.9.2024**

merensininen

Päivän säätiedot, auringonnousu- ja laskuajat:

[muistikirjan mukaan tiedot puutteelliset tai olemattomat].

On jälleen aamu. Rutiiniksi muodostuneen tapani mukaan avaan oven seismologiseen laboratorioon. Minulla on teetä kupissa. Kurkistan ulos ikkunasta ja alan kirjoittaa.

Kirjoitan edellisestä päivästä; rantaan ajautuneiden jäiden äänittämisestä Marcinin kanssa. Vierastan työskentelyä toisen ihmisen seurassa, vaivaannun ajatuksesta, että joku on mukanani tilanteessa, jossa teen jotain tekemättä mitään. Tässä tapauksessa tekemiseni on rannalla seisomista, merelle katselemista, hidasta kävelyä rannan suuntaisesti, jäiden ihmettelemistä, jäiden kuuntelemista, hiljaa olemista. Pelkään, että tällaisessa tilanteessa toinen ihminen ei jaksaa hiljaisuuttani, vaivaantuu ja turhautuu.

Mutta täällä ei saa olla ulkona ilman toista. Se on samaan aikaan vaikeaa ja hurmaavaa. On vaikeaa asettua sisäiseen hiljaisuuteen ollessaan sosiaalisessa tilanteessa, ja samalla se on juuri sen vuoksi hurmaavaa, on otettava tila itselle toisen rinnalla ja annettava tilaa toiselle, rinnallaolijalle. Hurmaavaa se on myös, koska meillä on vastuu

toisistamme tässä paikassa, me olemme täällä toistemme suojana, huolehtimassa toisistamme.

Siksi mieleni palaa eiliseen kävelyyn Marcinin vierellä rannassa, mietin rinnalla olemisen tilaa. Ja on selvää, että haluan olla rinnallaolija myös jäälle ja ikiroudalle. Kirjoitan muistiin, että juuri siitä on työskentelyssäni kyse; rinnallaolosta ja vierelläolosta. Vierastan sanoja *kanssa* ja *yhdessä* liitettyinä luonnonelementteihin ja toisiin (toisenlaisiin) olentoihin, en osaa ajatella kirjoittavani jään tai ikiroudan *kanssa* tai *yhdessä niiden kanssa*, mutta voin ajatella kirjoittavani niiden *rinnalla* ja *vierellä*. Voin ajatella olevani kaiken ja kaikkien rinnallaeläjä maailmassa. Ja että kaikki ovat minun rinnallaeläjiäni. Oleskelemme lineaarisissa muodostelmissa pitkin maailmankaikkeutta, me kaikki olennot. (Tämä hetki sysää liikkeelle vierellä / rinnalla / kanssa -teorianmuodostuksen, jota käsittelen tarkemmin seuraavassa luvussa).

Ruokakongi kumahtaa käytävässä, on aamiaisaika. Jätän muistiinpanoni ja laboratorion, istun ruokailuhuoneen pöytään.

Aamiaisen jälkeen lähdemme Marcinin kanssa jälleen Fuglebekkenille. Automaattisen näytteenottolaitteen akku on ladattu ja nollaantunut ohjainlaite ohjelmoitu uudelleen. Marcin nostaa painavan akun mönkijän lavalle. Matkaa on suunnilleen kilometri. Ajamme varoen (melkein hiipien) aseman pihasta alkavaa kapeaa mönkijäreittiä, se johtaa matalalle pyöreistä kivistä muodostuneelle harjanteelle. Emme voi ajaa aivan näytteenotto paikalle asti sillä silloin joutuisimme kaartamaan kiviharjanteelta tundralle, maan ohut pintakerros ei kestä mönkijän renkaita. Loppumatkan kävelemme.

Puramme akun ja työkalut mönkijän lavalta. Marcin nostaa kiväärin olkani yli ja tunnen asean painon selkääni vasten. Ase on siellä poikittain, piippu nousee oikean olkapääni yli osoittaen viistosti ylös taivaalle. Ase on yllättävän raskas, tiedän sen olevan ladattu, se on kivääri jolla voisi

Rinnakkain;
toistensa
rinnalla,
rinta rinnan,
vierekkäin,
yhdessä,
samalla kertaa,
samanaikaisesti
ti yhtä aikaa

Vierekkäin;
toistensa
vieressä t.
viereen,
vieri vieressä t.
vieri viereen,
rinnakkain

Vrt. Kanssa;
ilmaisemassa
kahden
tasaveroisesti
rinnasteisen
tekijän
suhdetta;
seurassa,
parissa, ohella,
mukana,
myötä;
vierasvoittoisesti
sti
ilmaisemassa
kahden ei
täysin
rinnasteisen
tekijän
suhdetta;
yleisk.
paremmin
toisin (esim.
leikkiä nuken
kanssa =
nukella)

(Kielitoimiston
sanakirja
2024.)

tarvittaessa pysäyttää jääkarhun, elävän olennon. Jos minun olisi aivan pakko osaisin luultavasti käyttää sitä, en tosin ole koskaan aikaisemmin edes koskenut aseeseen. Mutta olen usein nähnyt niillä ammuttavan ja tapettavan TV-sarjoissa ja elokuvissa. Ehkä osaisin.

Ase olkapäällä herättää uudenlaisen vastuun, minun on käveltävä niin, että ase pysyy rauhallisena, minun on varjeltava sen tulivoimalta Marcinia ja itseäni, en voi tehdä mitään hätiköityä ettei ase vain laukea vahingossa. Ja jos jotain tapahtuu jos jääkarhu ilmestyy kumpareen takaa tai juoksee mereltä kohti minun on toimittava nopeasti jotta ase saadaan kohotettua ja laukaistua eläimen säikäyttämiseksi.

Tulemme näytteenottolaatikon. Marcin asettaa akun paikoilleen ja ruuvaa ohjauslaitteen laatikon laitaan. En muista mistä me puhumme, voi olla että hän kertoo vaimostaan ja lapsestaan. He ovat Puolassa ja hän kaipaa heitä. Marcin on tullut asemalle viettääkseen täällä muun ryhmän kanssa 12 kuukautta, heinäkuusta heinäkuuhun. Nyt on syyskuu ja muutamien viikkojen päästä alkaa polaarinen yö joka jatkuu 100 vuorokautta, silloin aurinko ei nouse eikä laske. Marcinille se on ensimmäinen kosketus kamokseen, asemallakaan hän ei ollut käynyt ennen tuloaan tänne kesällä. Hän viihtyy täällä hyvin, aika kuluu vauhdilla, maisemat ovat jatkuvasti uskomattoman hienot ja muiden retkikuntalaisten kanssa sujuu mukavasti.

Ajamme mönkijän takaisin asemalle, ja kävelemme venerantaan. Olen lainannut dokumentaristi Piotrilta tuulensuojakarvatupsun äänitallennintani varten ja haluan äänittää uudelleen jäitä. Tässä rannassa olimme eilenkin, jäät kelluivat meressä ja äänet olivat uskomattoman hienoja. Äänitimme niitä, mutta tuuli oli navakka ja kuuluu tallenteissa häiritsevästi.

Nyt jäät ovat laskostuneet rantahiekalle, tuuli on painanut ne hiljalleen rannemmaksi, rannemmaksi, rannemmaksi. Tuulee ja aallot räiskivät

näyttävästi osuessaan jäävalliin. Ihastelen jäiden sineä ja kirkkautta. Ihmettelen, miksi minulla on näin hyvä olla kun saan olla jäiden lähellä, vaikka lyhyenkin aikaa, en lakkaa hymyilemästä. Ojennan tuulisuojatun mikrofonin kohti jäitä.

Marcin nojaa kiveen ja käärii sätkää, tuuli tarttuu sätkäpaperipakettiin ja heittää sen maahan, täällä tuulee aina, tuuli tarttuu aina kaikkeen, tuuli heittää aina kaiken auki, selälleen, ilmaan, mereen. Poimin paketin maasta, Marcin kiittää.

Nojaan varoen suureen jäälohkareeseen ja ojennan äänittimen sen juureen. Siellä on pienempiä jäitä ja niiden väleistä aallot tulevat rantaan välillä lyhyinä, välillä pitkinä, pitkien kohdalla nostan jalat irti maasta ja nojaan jäähän. Aalto nousee pitkälle ylös rantaan, vesi yltäisi nilkkoihin.

Voit katsella ja kuunnella jäitä opinnäytteeni taiteellisessa osiossa kohdassa *Luonnoskirja II näytteet – näytteet* nro 1 ja 9.

7.

Kanssa, rinnalla, vierellä

Helsinki
joulu tammi helmikuu
2024 / 2025

taivaansininen

Jokin tässä hiertää.

Annette Arlanderin taiteellisen tutkimushankkeen (2017-2020) otsikko on *Esiintyä kasvien kanssa (Performing with Plants - Att uppträda/samarbeta med växter)*. Hankkeen esittelytekstissä Taideyliopiston sivustolla todetaan:

Minkälaiset tavat esiintyä maisemassa tai toimeenpanna ja aktivoida maisema voisivat tässä tilanteessa [ilmaston lämpeneminen, ihmisen aiheuttamat ympäristötuhot], olla mielekkäitä? Eräs mahdollisuus on lähestyä yksittäisiä maiseman osatekijöitä, kuten tiettyjä puuta, ja tutkia, mitä niiden kanssa voi tehdä. Miten esimerkiksi esiintyä kameralle yhdessä? (UniArts n.d.).

Arlander pohtii hankkeessa teoreettisesti ja käytännön kokeiluun yhteistyötä kasvien, erityisesti puiden kanssa ja reflektoi muun muassa (jäniksen)vuoden mittaista teoskokonaisuuttaan, jossa hän vietti aikaa katajan kanssa (*Year of the Rabbit – With a Juniper*, 2012) (Arlander 2012.)

Tutkimuksessaan Arlander pohtii tekijää ja tekijyyttä, tekijän roolia ja tekijän keinoja lähestyä ja lähentyä ei-inhimillisiä olentoja, siis jatkuvasti ympärillämme parveilevaa elämää. Katajateoksen lisäksi Arlander on

työskennellyt videoperformansseissaan myös muiden kasvien kanssa (esim. *Performing With plants* teoskokonaisuus vuosilta 2017-2019 ja taiteellinen tutkimushanke *Meetings with Remarkable and Unremarkable Trees* 2020-2021). (Arlander 2022.)

Jokin tässä hiertää.

Ehkä se on tämä;

Arlander kirjoittaa tekijyyden muodostumisesta ja kohdentumisesta katajateokseensa viitaten:

Kuvatessani maisemaa hyödynnän sitä kuten löydettyä materiaalia, en tee sitä itse. En valmista katajaa, en myöskään luo katajan replikaa tai kuvaa, vaan valitsen tietyn katajan, siltä lupaa kysymättä, ja omin sen osaksi omaa teostani. (Arlander 2016:31.)

Kanssa ja *omiminen osaksi omaa teosta*, tuntuvat tekoina ja käsitteinä ristiriitaisilta. *Kanssa* tuntuisi viittaavan kahden subjektin väliseen yhteistoimintaan, kun taas *omiminen* tuntuisi pikemmin viittaavan subjektin objektiin kohdistamaan toimintaan tai tekoon. Tämä ristiriita tarjoaa toki muhevan maan tekijyyden möyhimiselle, kuten Arlander tutkimushankkeessaan ansiokkaasti tekee, mutta ihmisen (olennon) ja maiseman osatekijöiden (olentojen) välinen suhde sekä *tämä tilanne* jäävät kytemään varjoihin.

Mitä todella tapahtuu hapuillessamme kohti kasveja (toisia olentoja)?

Toisaalla Mari Keski-Korsu kävelee ikiroudan *kanssa* Abiskossa videoteoksessaan *Walking With Permafrost* (Keski-Korsu 2022). Tutustun Keski-Korsun videoteokseen syksyllä 2024 Hanasaaren kulttuurikeskuksen galleriassa. Keski-Korsun paljasjalkainen ikiroutakävely eri vuodenaikoina on meditatiivinen katselukokemus, voisin viettää tunturimaisemassa tuntikausia.

Näyttelystä poistuessani kulttuurikeskusta ympäröivä merimaisema on peittynyt sumuun, katselukokemus on meditatiivinen. Kävelen sumussa Hanasaaren ympäri, ja ajattelen *kanssa*olemista, joka näyttäytyy keskeisenä sekä Arlanderin että Keski-Korsun työskentelyssä ja tutkimuksessa.

On aivan työntä,
näkyvyys on rajallinen,
sitten sumusta tulee
esiin vene, se ajaa
aivan hitaasti
maiseman poikki.

En pääse *kanssavireeseen*.

Kanssa on yksinkertainen ja harmittoman oloinen ilmaus. Yhdistettynä teoksen tekemiseen ei-inhimillisen *kanssa*, se kuitenkin herättää kauhua. Voinko ajatella kirjoittavani jäätikön tai ikiroudan *kanssa*? En.

En pääse *kanssavireeseen*.

Jääkö katajalle tai ikiroudalle vain näyttämön tai alustan rooli? Tuleeko (ihmis)tekijä ylittäneeksi ja mitätöineeksi tarpeellisia rajoja tullessaan *kanssatoimijaansa* (näyttämöään) *kohti*? Millaisena kataja tai ikirouta kokevat tilanteen? Millaisena ne kokevat ihmisen läsnäolon? Emme voi kuulla millaisia viestejä teoksen tapahtuessa lähiympäristöön leviää. Meiltä jää teoksen toinen puolikas pimentoon. Tämä puoli saattaa olla se, joka *tässä tilanteessa* olisi kaikista tärkeintä havaita.

Astun viisitoista vuotta taaksepäin. Sain tuolloin tietää että juuri aiemmin syntynyt lapseni oli sikiöasteella saanut kauttani virustartunnan. Kaikessa hiljaisuudessa, kahden rinnakkaisen sydämen kumistessa sisälläni, virus oli suorittanut viruksen tehtävää; hamunnut itselleen energiaa sikiön aivosoluista ja lisääntynyt. Tuo viruksen biologinen toiminta johti sikiön laajamittaiseen aivovaurioon. Virus vaurioitti erityisesti aisteja ja motorisia toimintoja sääteleviä aivoalueita. Lapseni ei kävele, hänen näkökykynsä on yhä arvoitus, mutta tiedämme että hän kuulee melko hyvin. Hän ei kuitenkaan pysty sanoilla ilmaisemaan mahdollisia havaintojaan, saati niiden herättämiä ajatuksia, joten en voi oikein tietää, millaisessa maailmassa hän elää, tai miten hän kaiken

ympärillään olevan hahmottaa ja kokee.

Monivammaisena syntynyt lapseni on toisenlainen olento.

Olen viisitoista vuotta elänyt tämän toisenlaisen olennon *rinnalla*, ja tästä syystä en pysty kirjoittamaan jäätikön *kanssa*. Toisenlaisissa olennoissa on omintakeisuutta, joka väistämättä ohittuu ja mitätöityy jos heidät nimetään kanssatoimijoiksi (*omitaan osaksi teosta*).

Kommunikointi sanattoman olennon kanssa on pitkälle vietyä tulkintaa, arvailua, olettamista ja hyvin epävarmaa. Arlanderin ja Keski-Korsun teokset näyttävät katajan ja ikiroudan ihmistoimijan näkökulmasta, emme näe mitä kataja ja ikirouta teoksessa *tekevät* tai mitä niille teosta tehdessä mahdollisesti *tapahtuu*.

Ajattelen *kanssatekemisen* edellyttävän kaikkien osapuolten suostumusta. Mutta onko jäätiköltä tai omassa todellisuudessaan elävältä lapselta mahdollista saada suostumus *kanssatekemiseen*? Heidän läsnäollessaan voi suorittaa taidetekoja kuten istumista, kävelyä ja kirjoittamista, mutta sen kutsuminen *kanssatekemiseksi* hiertää.

Teen vielä yhden testikierroksen (sumuisen Hanasaaren ympäri), ja ajattelen virusta. *Kanssatekemisen* logiikkaa noudattaen lapseni on kehittynyt yhdessä elimistöni (minun) ja viruksen *kanssa*. Tuo yhteistoiminta tapahtui minussa kuitenkin ilman suostumustani, ei minun *kanssani*, vaan minusta huolimatta. Asiat tapahtuivat olioiden *rinnakkaisuudessa*; emon, sikiön ja viruksen. Ja juuri tämä rinnakkaisuus, rinnakkaiselo tekee tästä kaikesta järkeenkäypää.

Näinollen; eikö juuri se merkitse kaikkein eniten; se mitä *sanaa* käytetään?

Toisen ymmärtäminen toisena, toisenlaisena olentona, ehyenä kokonaisuutena. Kuinka elää *kanssa*.

Sanon *rinnalla*, mutta voisin myös sanoa; *vierellä*. Hornsundissa kirjoitin intuitiivisesti muistikirjaani sanan *vierellä*. Myöhemmin Helsingissä kirjoitin sanan *rinnalla*. Se johtuu luultavasti siitä, että vierellä sana tuntuu tarkentuvan lähietäisyydelle. Hornsundissa ajattelin erityisesti naalia ja jäätikköä ja itseäni niiden vierellä. Rinnalla taas tuntuu sopivan paremmin rakennetun ympäristön mittasuhteisiin ja toimintatapoihin. Vierellä oleminen on intiimiä ja lähes melutonta, rinnalla oleminen sietää enemmän anonyymiyttä ja hälinää. Lisään vierellä sanan muistiinpanoistani tähän työskentelyäni teoretisoivaan tekstiosaan rinnalla sanan vierelle, lisään sanan hieman varoen muutamiin kohtiin ja katson kuinka Hornsund ja Helsinki asettuvat toistensa viereen, rinnalle.

Kirjoitan; *rinnalla* (*vierellä*).

Kirjoitan lapseni *rinnalla* (*vierellä*),

jäätikön *rinnalla* (*vierellä*).

Kysymys on teonsuunnasta.

Edellisten teosesimerkkien valossa *kanssatekemiseen* sisältyy haltuunottoon viittava teonsuunta, jokin sisäkkäiseen suuntaan liikkuva toimi, jokin pyrkiminen tai jopa tunkeutuminen toisen alueelle ja toisen yksityisyyteen. Jotta *kanssatekeminen* olisi todellista yhteistoimintaa se edellyttäisi kahden toisiaan vastaan tulevan subjektin kohtaamista ja keskinäistä sopimista teoksen tekemisestä ja tekemisen ehdoista.

Rinnalla on lineaarisessa suunnassa liikkuvaa olemista. *Rinnalle* asettuminen on asettautumista toisen olennon todellisuuden läheisyyteen. Ja *vierellä* on olla toisen olennon äärellä, sen kaiken äärellä mikä ja mitä tässä nyt tapahtuu kun olemme. *Rinnalla* ja *vierellä* on tasavertaista olemista; jos tässä tapahtuu jokin näyttämön asettaminen, se tehdään kaikkiin suuntiin (vrt. ihminen asettuu viruksen näyttämöksi).

Tätä kirjoittaessa, luen tässä *rinnalla* Antti Salmisen Kokeellisuudesta -teosta. Salminen kirjoittaa kokemuksesta, kokeellisuudesta ja koettelusta, niiden liitoksesta, ja toteaa:

Jos kokonaisvaltainen kokeellisuus pääsee vaiheeseen, jossa se etsii massamitassa muotoja kestäville ja merkityksellisille elämäntavoille, siihen täytyy mahtua ihmisen ja hänen hallinnanhaluisen järkevyytensä lisäksi koko joukko ei-inhimillisiä voimia ja tekijöitä (Salminen 2015:80).

Otan Salmisen sanoista hieman tukea, ja ajattelen, että ehkä *rinnalla* / *vierellä* voisi olla jonkinlainen kokeellisuuden ilmentymä. Jokin olemassaolon testi, jokin koetus olla yksi muiden *rinnalla*, ei haltuunottaja, ei *kanssaan* asettaja ilman asianmukaista suostumusta.

Kanssa: kera, keralla

Rinnalla: vierellä; ohella; johonkin verrattuna

Vierellä: äärellä, varrella, sivulla, rinnalla

(Suomen etymologinen sanakirja 2023.)

(ehkä jotenkin näin, vai mitä?)

Jatkan lukemista. Salminen kirjoittaa (*rinnalla?*):

Kaikki kolme perusilmiötä, kokeellisuus, kokemus ja koettelu, ovat olennaisimmillaan ja vahvimmillaan avoinna ei-inhimilliseen. Näin ollen inhimillinen subjekti ei ole tämän kokeellisuuskäsityksen keskiössä, ja itse asiassa sitä ei tarvitse lainkaan olettaa kolminaisen ilmiösolmun kokoajaksi. (Salminen 2015:81.)

Alan edelleen ymmärtää *rinnalla* olemisen / elämisen / kirjoittamisen merkityksellisyyttä. Alan edelleen ymmärtää, miksi sanojen valitseminen on painava ja kunnianarvoisa tehtävä; sanat luovat suhteet.

Hakeudun jäätikön läheisyyteen uudelleen ja uudelleen; menen sinne, muistelen sitä, katselen kuvia siitä, kuuntelen äänitallenteilta jäätikkövirran kohinaa ja rantaan ajautuneiden jäiden ritinää. Minun ruumiini pyrkii paikan päälle, jäätikön välittömään läheisyyteen, sen *vierelle*, minun ruumiini hamuaa jäätikköä kuin kosketusta. Tätä haluamista, hakeutumista seuraan hieman vierestä, annan sen tapahtua, ajattelen sen olevan jotakin ensisijaisesti *ruumiiden* välillä tapahtuvaa / jotakin niiden rinnakkaisuudessa syntyvää.

Luen tässä rinnalla myös Jean-Luc Nancyn *Corpusta*, ja kun Nancy kirjoittaa:

Kosketus, kuin hienotunteinen puhuttelu: ei kirjoittaja koske siten, että hän käsittäisi ja ottaisi käsiinsä [...], vaan siten että hän kääntyy ja lähettää itsensä kohti jonkin sellaisen asian kosketusta, joka on ulkopuolella, kätkössä, erillään, välimatkan päässä. Juuri tässä vetäytyneessä, erillään ja välimatkan päässä pystyttelevässä periaatteessa hän tuntee ulkopuolen kosketuksen, ja kyse on nimenomaan sen kosketuksesta. Koskeminen on sitä, että joku vieras kontakti tulee kohti, ja silti tämä muukalainen jää kontaktissa yhä vieraaksi. (Nancy 2010: 38-39.)

... ja kun Nancy kirjoittaa noin niin kuin hän kirjoittaa, minä luulen että

ymmärrän haluani olla rinnakkaisessa kosketuksessa kirjoittamani maailman kanssa. Ja että kyseessä on juuri ruumiillinen tai ruumiiden välinen rinakkainolo, toisilleen outojen, mutta silti toisiaan (omilla tavoillaan) koskettamaan pyrkivien ruumiiden rinnakkainolo.

Ja vielä tarkemmin, vielä lähemmin;
haluan kirjoittaa maailmaa rinnalla, rinnakkaisena tai vierekkäisenä olentona, olijana.

Tätä ajatellen lasken ruumiini kerrostalokolmioni lähellä sijaitsevan Marjaniemenrannan avantoon. Kylmä vesi ottaa vastaan, raajat kylmenevät, päästän veden nousemaan niskaan ja kallonpohjaan, kaikki pysähtyy. Hetkessä hahmottuu jokin ydin, jokin jota kohti pyrkiä, jonka rinnalla olla, jonka antaa olla rinnalla.

Salminen kirjoittaa:

Asubjektiiivisessa tilassa yksilösubjekti – ainakin hetkeksi – lakkaa siis merkitsemästä ja pitämästä järjestyksessä ja hallussaan merkityksen ja kokemuksen tietoista sisäisyyttä. Asubjektiiivinen kokemus ei tuhoa minää, mutta kuten harjoitettu hengitys, se voi mielekkäästi löysyttää sitä solmua, joka pitää otteessaan totunnaista kokemusta "itsestä". (Salminen 2015:54.)

Ymmärrän tämän jotenkin näin:
jos menen liian pitkälle, minä kuolen,
jos menen liian pitkälle, jäätikkö kuolee.

8.

He lähtevät ja lokki huojastelee hieman tuulessa

Matkapäiväkirja Hornsund 13.9.2024

merensininen

Lämpötila 6 astetta, tuuli 7 m/s, puuskissa 13m/s.

Auringonnousu klo 5:33 ja lasku klo 20:07.

Aamu on levoton.

Kurkistan seismologisen laboratorion ikkunasta; M/S Horyzont II on palannut. Se toi meidät ja tavarat asemalle kolme päivää sitten, laivaan oli samalla tarkoitus lastata asemalta ihmisiä ja tavaraa, ja laivan olisi suunnitelman mukaan pitänyt lähteä samantien paluumatkalle Puolaan. Mutta keli oli huonontumassa nopeasti. Meidän saapuessamme vuono oli suhteellisen rauhallinen, mutta tuuli oli nousemassa ja tulevien päivien ennusteissa oli myrskyä. Lastaus oli keskeytettävä ja Horyzont vetäytyi suojaisemmille vesille odottamaan.

Ja nyt valkokylkinen laiva on palannut. Se odottaa ankkuroituna kumivenematkan päässä aseman rannasta. Jäätkin ovat väistyneet, länsituuli on painanut ne toisille rannoille. Aamu on kaunis ja aurinkoinen, taivas on kirkas.

Aseman radio rätisee, Horyzont kutsuu asemaa.

Hornsundissa ei ole matkapuhelinverkkoa; kommunikaatio hoidetaan VHF radion välityksellä. M/S Horyzontin perämies kutsuu asemaa maailmanlaajuisessa meriradioliikenteessä käytössä olevalla kaavalla: *Stacja stacja Horyzont*. Ja asemalta vastataan: *Horyzont Horyzont stacja*.

Käytävillä kävellään rivakasti, laatikoita suljetaan kiireessä ja kannetaan ulos. On reppuja, matkatavaroita, vesinäytteitä. On näytteistä suodatettuja sedimentti- ja muita pienhiukkasia pakattuna huolellisesti laatikoihin, päämääräksi merkitty instituutti Puolassa.

Taiteellisesen osion kohdassa *Luonnoskirja II näytteet* – näyte nro 4 voit kuunnella radiokutsua.

Laivan keinuminen aalloilla tuo hetkeksi vuonoon näkymän muusta maailmasta, laiva piirtyy vasten merta kuin karttakuva, joka avaa eteen kaikki käytettävissä olevat reitit. Ja pian Horyzont lähtee kohti Gdyniaa, palatakseen Hornsundin vuonolle vasta ensi keväänä.

Kun tavarat on saatu asemalta ulos ja laivaan, ihmiset alkavat valmistautua lähtöön ja merimatkaan. He ovat olleet asemalla kesän yli, he olivat aseman kesätiimi. He tulivat Puolasta yhtäaikaan varsinaisen retkikunnan kanssa ja ovat olleet täällä kaikki yhdessä, vuonon rannalla, vuorten reunustamina kolme kuukautta. He ovat yhdessä lähteneet järville, joille, jäätiköille hakemaan näytteitä, ovat nousseet yhdessä aamuisin aamiaiselle, eläneet yli valoisan kesäajan ja kantaneet kivääreitä olallaan toisiaan suojatakseen. Kesä on nyt ohi ja kesätiimi palaa takaisin maailmaan. Varsinainen retkikunta jää jotta asemalla olisi elämää silloinkin kun maisema ympärillä peittyy polaariseen pimeään.

Katson heidän menoaan oleskeluhuoneen ikkunoista. Ikkunarivissä on neljä samansuuruista neliötä, neliöt rytmittävät maiseman kokonaisuudeksi. Äärimmäisenä vasemmalla on veneranta, kaikki liike on juuri nyt keskittynyt sinne, venerannan edustalla meri ja meressä M/S Horyzont. Äärimmäisenä oikealla tundraa, jossa maasta korkealle kohoavat tutkimusmastot ja satelliittiantennit sekä huomattavan paljon aavaa äärtä.

Laiva kääntyilee ankkuripaikallaan, nyt sen keula on kohti avomerta, nyt kohti vuonon perukkaa, nyt se kääntyy tännepäin. Kaikki tapahtuu kuitenkin hitaasti, en näe laivan liikettä, huomaan vain sen keulan

suunnan muuttuneen.

Pian laiva lähtee ja he siirtyvät hiljalleen maisemassa. Ensin kaikki tapahtuu lähikuvassa Grönlanninmerellä, etäännyttyä hiljalleen Norjanmerelle, loittonee Pohjanmerelle ja katoaa lopulta toiseen ulottuvuuteen Itämerelle. Laiva keinahtelee aalloilla, liukuu polaariseltsä vyöhykkeeltä keskieuropalaisten kattojen ja seinien tiheyteen. Laivan mukana arktinen maisema liikkuu näytteisiin, kameroihin ja solukoihin pakattuna, matkustajat liikkuvat maisemassa ja maisema liikkuu heissä.

Juuri ennen lähtöään tundran poikki rantaan Olga kirjoittaa sähköpostiosoitteensa ja puhelinnumeronsa muistikirjani laitaan. Hänen jo noustuaan veneeseen ja kiivettyään Horyzontin kannelle, huomaa että hänen kirjoitustaan on lähestyttävä kuin tuntematonta maisemaa, hitaasti rauhassa katsellen ja tunnustellen saadakseen selvää mitä tai mikä se oikeastaan on.

Aseman radio rätisee jälleen, nyt viestiliikenne kulkee kumiveneen ja laivan välillä, kuuntelen sivullisena ja katselen ikkunasta rantaan. Tavarat on jo lastattu ja nyt ihmiset alkavat nousta tikapuita veneestä kannelle. Retkikunta saattaa lähtijät laivaan asti.

Seison etäällä, ikkunan takana ja mietin lähtemistä ja jäämistä. Reilun viikon päästä laivan on määrä kiinnittyä Gdyniassa laituriin. Tänne jäävillä on pian edessään 100 vuorokautta polaarista yötä.

Lähtemisen ja jäämisen hetkellä vetäydyn seismologiseen laboratorioon kirjoittamaan. Kirjoitan muistikirjaani lauseita, joilla tasoitan omaa olemistani ja työskentelyäni;

Olga on meitä vastassa ensimmäisenä päivänä asemalle saapuessamme. Olgalla on jalassaan suuret kumisaappaat ja yllään paksu työtakki. Olga on jatkuvasti hyvällä tuulella ja istuu iltaisin korttiringissä. Asemalla hänen tehtävänään kesän ajan on ollut avustaa näytteiden otossa ja vastata hallinnollisista asioista. Olga on Puolasta, mutta asuu enimmäkseen Islanissa. Ennen Hornsundiin tuloaan hän työskenteli myös Puolan Etelämantereen tutkimusasemalla. Tundralla kävellessämme Olga kantaa asetta, huomaa pienimmätkin maahan pudonneet roskat, ja kerää ne taskuun.

1. Olen ymmärtänyt oman työskentelyni sisimmän ja se on *vierellä oleminen*.
2. Olen täällä, jotta voin olla maiseman vierellä, minun ei ole määrä tavoittaa sen olemusta, sen näyttäytymistä tai sen näköisyyttä, minun on vain määrä olla sen vierellä.
3. Koska asiat ovat näin, voin lopettaa kaiken pyristelyn.
4. Olen täällä myös ollakseni luonnontieteellisen työskentelyn vierellä, ei minun sitäkään ole määrä ymmärtää, olen vain täällä missä sitä tapahtuu, missä sitä tehdään, olen sen vierellä, oleminen liikuttaa asioita, kuva suurenee.
5. Minun työni on katsoa, millä tavalla asioita kysytään.
6. Minun työni on nähdä, että tosinaan kysyjän kädet kylmettyvät syyskuisen vuoripuron vedessä, ja että sitä kysyminen on täällä silloin kun sää on kylmä.
7. Ja työni on sen näkemistä, että kysyminen tapahtuu heidän käsillään ja jaloillaan, he menevät vesiensä (vesiemme) luo, polvistuvat niiden äärelle, ja heidän kätensä kysyvät.

Kun saattajat palaavat asemalle ja laiva liikkuu ikkunassa vuonolta kohti avomerta, kysyn Beatalta ja Marcinilta, miltä heistä tuntuu nyt kun toiset ovat lähteneet ja he jäävät. He sanovat, että siinä on oma haikea puolensa, mutta nyt he eivät kuitenkaan haluaisi olla missään muualla.

Minäkin haluan olla juuri tässä, haluan pohjoiset ääret ja pysyvän jään, haluan ne kiihkeästi.

Hieman myöhemmin menen ulos oven edustalle istumaan, katsomaan maisemaa ja kirjoittamaan.

Voisinkohan jäädä tänne hieman pidemmäksi aikaa? Voisikohan jäätikkökin jäädä?

Kirjoitan että;

hienoisin elein maisemaan on koverrettu tilaa ihmiselle.

Istun tässä ja hiljalleen tuuli kulkee minun lävitseni,
samaan tapaan kuin lokki juuri nyt lentää
rannansuuntaisesti ja katoaa sitten maisemaan.

Vuonon toisella rannalla vuoret kohoavat suoraan
merestä. Osa vuorista peittyy pilvien taakse, osittain
taivas on kirkas, osittain pilvet roikkuvat vaaleina
häiveinä lähellä merenpintaa. Vuorten rinteillä on lunta
ja arvatenkin jäätä, ja laakea valkoinen alue jonka
arvelen olevan jäätikkö.

Myöhemmin lokki
istahtaa tolpan nokkaan
ja huojastelee hieman.
Voit katsella sitä
opinnäytteeni
taiteellisessa osiossa
kohdassa *Luonnoskirja
II näytteet* – näyte nro
10.

Myöhemmin Marcin
sanoo, että vastapäinen
jäätikkö on kuollut
jäätikkö.

9.

Näkyvyys ja peittyminen, white out, black out

Matkapäiväkirja Hornsund 12.9.2024

merensininen

Lämpötila 3 astetta (tuntuu kuin -5), tuuli koillisesta 20 m/s (puuskissa 26 m/s).

Auringonnousu klo 5:27 ja lasku klo 20:14.

Herään aikaisin, avaan oven oleskeluhuoneeseen, Łukasz istuu sohvalla. Toivotan hyvää huomenta ja sanon, että maisema on kaunis. Hän sanoo, että hänelle tämä maisema on enimmäkseen kyllästyttävä. Sanon, että sää näyttäisi olevan hyvä ja taivas kirkas. Hän sanoo, että jaa, enimmäkseen ihan sama. Hän on ollut täällä kaksi kertaa aiemmin vuoden, tämä on kolmas ja viimeinen, niin hän sanoo.

Otan teeni ja avaan seismologisen laboratorion oven. Istun tuoliini, päätän kuitenkin vielä katsoa ikkunasta, nousen ja kurkistan; poukamassa on jäätä.

Talvi tulee täällä vauhdilla. Näin tuulisina päivinä on satanut lunta ja tuuli on heitellyt sitä pitkin maisemaa, nakutellut vasten kasvoja ja peittänyt näkyvyyden.

Maisemassa on loputtomasti vuoria, vuoria edessä, vuoria vuorten takana, sivuilla joka puolella.

10.

Sankarit, Ada

Helsinki

tammi helmikuu
2025

taivaansininen

Minulla oli Longyearbyenissä viikonloppu vapaata aikaa ennen lähtöä Hornsundin asemalle. Olin saanut Puolasta ohjeen ostaa lentoliput niin, että molemmissa päissä on joustovaraa jos laivamatka Hornsundiin aikaistuu tai vastaavasti paluumatka kelin takia viivästyy. Minulla oli joutoaikaa ja kuljeskelin pikkukylän katuja, kävin kulttuurikeskuksessa, söin pizzan, istuin hetken autiossa kirkossa ja kävelin satamaan katselemaan laivoja.

Halusin myös virittäytyä tulevaan tutkimusmatkaan ja päätin käydä Polar Expedition museossa. Museon aulassa riisuin vaelluskengät ja jätin ne kenkätelineeseen. Ulkona oli hieman pakkasta ja tuuli kylmästi, sisällä museossa oli lämmintä, hiippailin villasukissa naparetkeltä toiselle. Museossa on kuvia turkiksiin pukeutuneista, vakavilmeisistä tutkimusmatkaajista (miehiä), on kuvia laivoista, koiravaljakoista ja lopulta lentokoneista. On lehtileikkeitä aikalaislehdistä ja tuntikausia dokumenttielokuvia. On pieni nurkkaus, jossa kerrotaan insinööri Andréen ilmapurjehduksesta vuodelta 1897.

Longyearbyenissä riisutaan kengät sisälle mentäessä (...museoihin, kirkkoon, kirjastoon... kauppaan mentäessä ei). Tämä on jäänne vanhoista ajoista, jolloin kylä oli täynnä hiilikaivostyöläisiä; heidän kenkensä olivat todella likaiset, hiilimoskaa ei haluttu latioille.

Yritin sovittaa itseni naparetkikuvastoon. En ollut matkalla pohjoisnavalle, mutta jokin äärille pääsemisen palo tuntui tutulta. Ja samaan aikaan tuntui aivan vieraalta ajatus, että olisi päästävä valloittamaan ihmiskunnalle jokin paikka, jossa kukaan ei ole

aikaisemmin käynyt. Tai että pitäisi tehdä valloitus jollain aiemmin tekemättömällä tavalla.

Myöhemmin puhun tästä asemalla Nancylle, pidän palopuheen. Hän on juuri venäyttänyt nilkkansa vaikeakulkuisessa maastossa paluumatkalla näytteenotto paikalta. Hän on hieman peloissaan, koska ajattelee murtaneensa nilkan, eikä tiedä pääseekö enää ottamaan näytteitä, ja toisaalta pitääkö hänet evakuoida asemalta, ja millainen hässäkkä siitä syntyy. Nancy puhuu pitkiä videopuheluita Italiaan laitoksensa johtajan kanssa. Haen Nancylle jäätä pakastimesta.

Majoitumme Nancyyn kanssa huoneessa, johon mahtuisi lisäksi kaksi muuta. Asemalla on kuitenkin vain kaksi muuta naista, Anula ja Beata ja koska he kuuluvat retkikuntaan heillä on omat huoneet rakennuksen toisessa päädyssä. Asemalla on tällä hetkellä yhteensä kuusitoista henkilöä. Kahdeksan rekikuntalaista ja kahdeksan meitä muita.

Ruokailutilan seinällä on valokuvakokoelma, jossa on kuva jokaisesta aseman vuotuisesta rekikunnasta vuodesta 1978 lähtien. Jossain 2000-luvun alkupuolella kuvissa näkyvät ensimmäiset naiset. Ensin yksi. Sitten säännöllisesti kaksi. Näyttää siltä, että siitä eteenpäin vuotuisen kahdeksan hengen retkikuntaan on aina kuulunut kaksi naista. Mutta ei koskaan kolmea, neljää... (tai kahdeksaa).

Nancy lepuuttaa jalkaansa, puhumme kävelemisestä. Siitä, että olemme kumpikin kokeneita kävelijöitä, olemme kävelleet vuorilla ja tuntureilla, on hyvät kengät ja vahvat jalat. Jostain syystä meillä kummallakin on täällä kuitenkin toisinaan olo, että pidemmällä näytteenottoretkillä vierailevan tutkijaseurueemme kanssa (kaikki miehiä), me lähinnä pyörimme jaloissa, olemme hitaita ja jotenkin erilaisia.

Puhumme tästä vähän hiljaisella äänellä. Kerron Nancylle

Asemalla on jään säilyttämistä varten erikseen jääpakastin. Siinä säilytetään jäätiköltä rantaan ajautunutta jäätä. Jäätä pakastetaan siltä varalta, että pieni järvi josta aseman vesi tulee kuivuu tai jäätyy ja veden tulo ehtyy. Jos niin käy on ryhdyttävä sulattamaan vettä säilytystä jäästä tai ulkoa kerätystä lumesta (jos sitä sattuu olemaan).

hyss!

museokäynnistäni. Ja siitä että mietin millaiselta museo näyttäisi, jos naparetkikuntien sukupuolijakauma olisi aikanaan ollut toisenlainen. Millainen suhde meillä olisi napaseutuihin, valloittamattomiin alueisiin ja tutkimusmatkojen päämääriin siinä tapauksessa? Millaisia tarinoita, esikuvia ja sankareita meillä olisi?

Millaisia esikuvia, sankareita ja todistusaineistoa, millaista kulkemista, millaisia päämääriä?

Eräänä päivänä vuosia sitten seisoin Boliviassa vuoren huipulla, noin 6 300 metrin korkeudessa. Olimme vuorella kahdestaan puolisoni kanssa. Viimeisen tunnin-pari olimme kulkeneet siksakkia ylös jyrkkää lumiseinämää. Pelkäsin lakkaamatta että horjahdan ja syöksyn vuoren rinnettä varmaan kuolemaan, ohut vuoristoilma jyskytti päätä, oksetti, pelkkä paikallaan seisominen hengästytti.

Mitä jos Ursula K. Le Guinin *Sur* novelli olisi tositarina ja yhdeksän naisen tutkimusretki (1909-1910) etelänavalle olisi historiallinen dokumentti? (K. Le Guin 2024:285-304.)

En tiedä millaista olisi elää ilman tuota kokemusta, tai ilman muistiin painunutta kuvaa joka vuoren huipulta avautui; loputtomasti vuoria, pilviä, taivasta. Ei mitään muuta. Rauhoitan muistikuvalla mieltäni aina kun ihmiskunta tuntuu vain käsittämättömältä sekasotkulta. Palautan mieleeni näkymän, jossa on tuo avaruus ja maailmankaikkeus ilman merkkiä ihmisestä.

Vuori; *Volcano Parinacota*
Kylä; *Sajama*
Ylätasanko; *Altiplano*

Ja kuitenkin rintaa polttava ristiriita; olin siellä, minä; *ihminen*, menin sinne ylös.

Väistelimme puolisoni kanssa sanaa *valloittaa*. Emme tulleet valloittamaan tätä vuorta, halusimme vain kiivetä sen huipulle, halusimme tietää pystymmekö siihen ja millaista siellä ylhäällä on. Mutta siitä huolimatta ettemme käyttäneet tuota sanaa, se mitä teimme oli sitä samaa mitä valloittajat tekevät; haltuunotto. Emme olleet ensimmäiset haltuunottajat ja jälkeemme on varmasti tullut kymmeniä ja satoja muita, silti pakahduttavaa kokemusta muistellessani, pintaan nousee katumus. Miksi oli niin välttämätöntä päästä sinne ylös? Miksi tungettelin paikkaan, joka ei mitään ilmeisemmin kuulu ihmisen reviiriin? Miksi oli tärkeää saada tuo kokemus?

Kuka / mikä valloittaa ja kenet?

Laskeuduimme huipulta takaisin leiripaikkaamme ylävuoristossa, söimme, nukuimme yön ja aamulla lähdimme edelleen laskeutumaan kohti ylätasangolla sijaitsevaa kylää. Aamiaista syödessämme katselin isoja kivilohkareita aivan leirimme läheisyydessä. Muistikuvassani on tiheää aamuhämärää ja sen takana sileitä, jyrkeviä kivipintoja, ne näyttävät aavistuksen pehmeiltä. Muistan aivan selvästi kirkkaan ajatuksen;

jos jään tähän, kivet puhuvat

Mitä olisi tapahtunut jos olisin jäänyt kuuntelemaan? Mitä olisi tapahtunut jos en olisi lainkaan kiivennyt ylös, jos olisin vain kuunnellut?

Puhuvatko pehmeät kivet siellä nyt?

Mistä tulee tämä paikanjano, joka sysää meidät liikkeelle kohti ääriä, ja yli?

Mitä meillä ei olisi, jos emme olisi pyrkineet äärille?

Mitä meillä olisi jos emme olisi pyrkineet äärille?

Lukiessani tammikuussa 2025 iltaisin vuoteessa Jyrki Siukosen *Nälkä ja vilu* (2024) teosta, päälläni on lämmin peitto ja seinän takana harvinaisen lämpimänä pysyttelevä eteläsuomalainen talvi. Siukosen kirjassa puhuvat naparetkeilijät Amundsen, Nansen, Nordenskiöld, Stefansson (kaikki museosta tuttuja miehiä). Siukonen on lukenut heidän päiväkirjojaan ja muistelmateoksiaan, ja järjestänyt materiaalin omaan teokseensa värikkäiden otsikoiden alle.

Siukosen otsikoita mm:

II Raa'an pelko, raa'an himo
Balto ja Nansen ruoan ja maailman ääressä

VI "Haluan kuolla Arktiksella" reportteri pohjoisen ääressä

ja tämä:

Lukiessani mietin sankareita. Millaista sankaruutta naparetkeilijöiden matkat ja niistä kirjoitetut kertomukset synnyttävät? Ja; onko Nancyn ja minun oudossa tunteessa kenties jokin naparetkistä asti juontuva historiallinen kaiku?

IV Yksin jäätyneessä kielessä
Ada Blackjackin päiväkirja
(Siukonen 2024:5-6.)

Naparetkiin tuntuu liittyneen paljon painetta olla paikalla *ensimmäisenä*, siis päästä esimerkiksi pohjoisnavalle ensimmäisenä. Ja kuvassa on myös nationalismia; rahoitusta retkeen on mahdollisesti saatu valtiollisilta tahoilta ja siten edellytyksenä on ollut valtion lipun saaminen tiettyyn paikkaan, ensimmäisenä. Ja ehkä ajurina on ollut myös henkilökohtainen kunnianhimo; olla ensimmäinen ihminen maailman ääressä. Siis jokin halu valloittaa ja ottaa haltuun? Ja olla siinä ensimmäinen? Ja sitten tästä kuvioista juontuva sankaruus?

Mitäpä jos napa- ja tutkimusretket olisivat olleet sukupuolijakaumaltaan toisenlaisia? Tai jos ne olisi kilpailun tai valloittamisen (jopa nujertamisen) sijaan tehty jokin muu päämäärä mielessä, tai esimerkiksi filosofisen K-solmupunoelman johdattamana.

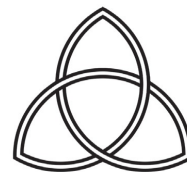
Tai mitä jos ihminen olisi ollut tietoinen omasta heikkoudestaan; vallanhimosta?

Mitä meillä olisi nyt? Olisiko mikään toisin? Olisiko pohjoinen (tai eteläinen) ääri kohdattu ja koettu jotenkin toisin? Millaisia sankareita meillä olisi? Mihin me olisimme nyt pyrkimässä?

Sitten löydän Siukosen teoksesta kaksitoista Ada Blackjackia (naista!) käsittelevää sivua (sivut 86-97). Siukonen kirjoittaa Adan olleen kaupunkilaistunut inuiitti Alaskan Nomesta. Ada oli vieraantunut omasta kulttuuritaustastaan ja arktisissa oloissa elämisen taidoista. Hänellä oli kuitenkin käsityötaidot, erityisesti perinteinen turkisompelu edelleen hallussa. Tämän taidon ansiosta hän pääsi (tai joutui) mukaan napaseutututkija Vilhjalmur Stefanssonin kehnosti suunnittelemaalle ja organisoimalle Wrangelinsaaren valloitusretkelle. Retken sekavana tavoitteena oli kolonisoida tämä Pohjoisella Jäämerellä sijaitseva karu, autio ja asumaton saari Britannian lipun alle.

Retkikunta saapui saarelle syyskuussa 1921. Viisihenkiselle

K-solmu;
Kokemus,
Kokeellisuus,
Koettelu

Tässä
'solmuttomassa
solmussa'
käsitekolmikko
on toisiaan liki ja jopa
toisiinsa
punoutuneina, mutta
yhdessä erillään.
(Salminen 2015:61.)

Kokemus
koettelevana;
koettelu
kokemuksellisena,
kokeellisuus
koettuna;
koettu kokeellisena,
koettelu kokeellisena,
kokeellinen
koettelevana
(Salminen 2015:69).

retkikunnalle oli säästösyistä pakattu liian vähän ruokaa mukaan.

Ensimmäinen saarella vietetty talvi oli ankara, jäätilanteen vuoksi laiva ei päässyt hakemaan retkikuntaa pois saarelta kesällä 1922 kuten oli suunniteltu. Vähäisten ruokavarantojen ehdyttyä retkikunnan jäsenistä kolme lähti tammikuussa 1923 etsimään reittiä merijään yli Siperiaan. He liikkuvat jalan, eivät löytäneet Siperiaan, eikä heitä koskaan löydetty. (Siukonen 2024:69-81.)

Hyisen ja aution Wrangelinsaaren leiriin jäivät vain Ada ja muuan keripukin näivettämä retkikunnan jäsen. Sitten keripukki vei voiton ja potilas kuoli. (Siukonen 2024:69-81.)

Ada jäi kaukaiselle, autiolle, arktiselle saarelle yksin.

Ada odotti.

Ada metsästi.

Ada kirjoitti päiväkirjaa.

Ada eli saarella aivan yksin kolmisen kuukautta

Sitten Ada pelastettiin laivaan.

Ja Adan tarina päättyy.

Voisiko Ada olla potentiaalinen K-solmusankari?

Tiedämme hänestä kovin vähän.

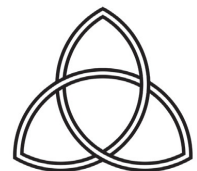
Adalla oli lapsi sijoitettuna orpokotiin.

Ada lähti tutkimuretkikunnan mukaan jotta saisi palkkion turvin järjestettyä lapselleen hoitoa tuberkuloosiin ja muutenkin paremmat olot.

Tiedämme Adasta kovin vähän.

Miksi tiedämme hänestä niin kovin vähän?

Onko Ada muka jotenkin nolo?

11.

Moreenin jälkeen sinertävää

Matkapäiväkirja

Hornsund

11.9.2024

merensininen

Tuulta 20-21 m/s (puuskissa 26-27 m/s), auringonnousu klo 5:20 ja lasku klo 20:22.

Meressä kelluu sinistä jäätä.

Kuuluu ihmeellistä ritinää, mutta tuuli on navakka ja äänen kuulee vain hetkittäin aallokon ja tuulen alla, tuulen pitäessä taukoa, aallon vasta tullessa rantaan.

Ihmeellistä rintinää, pieniä naksahduksia, helinöitä.

Olemme kävelleet asemalta jäätikön reunaan.

Aamulla kurkistelin seismologisen laboratorion ikkunasta ja katselin rantaan ajautuneita jäitä. Ajattelin, että ehkä vielä pääsen rantaan niitä katsomaan, ja jäätikölle.

Nyt seison rannassa aivan jäätikön lähellä. Tuulen vuoksi käveleminen, paikallaan seisominen, oikeastaan mikä tahansa oleminen on vähän hankalaa. Puuskat heittelevät meitä ihmisiä maisemassa jossa ei ole yhtään puuta tuulensuojana. Toisinaan on vain seisottavaa paikallaan ja painettava ruumis tuulta vasten, jotta tuuli ei painaisi ruumista vasten kivikkoista maata.

Tänne kävellään pitkin tundraa, moreenia ja kalkkikiveä. Asemalta lähtiessä on enimmäkseen laakeaa tundraa ja maasta törröttävää terävää kivikkoa. Sitten nouseaan hieman ja tullaan moreeniharjanteelle, tundran sammalikko vaihtuu harmaaseen ja ruskeaan, on irtokiviä, suuria kiviä, pieniä, jalan alla kääntyileviä ja lipsahtelevia. Moreenin jälkeen on sinertävä kalkkikivivyöhyke, kuin ennuste tulevasta näkymästä. Kalkkikivi muodostaa hienostunutta repaleista kerrostumaa, askelten tähtääminen kerrostumien väliin on hieman hankalaa ja tuuli painaa ruumista väkisin kohti teräväreunaista kivikkoa.

Moreeni; mannerjäätikön irrottamasta ja kuljettamasta kiviaineksesta syntynyt sekalajitteinen maalaji, joka voi sisältää raekokoja savesta lohkaraisiin (Tieteen termipankki 2023).

Nousemme hieman ja harjanteen huipulta avautuu näkymä jäätikölle. Hansbreen on reunaltaan sininen ja päältä valkoinen, sen edustalla kelluu jäätä, sinisiä lohkaraita ja rantaan ajautuneita pieniä paloja, ne ovat sinisiä ja aivan kirkkaita, täysin läpinäkyviä. Laskeudumme rantaan ja kävelemme pitkin kapeaa harjannetta, jonka toisella puolella on jäätiköstä vetensä saava pieni järvi ja toisella puolella meri ja rantaan ajautuneita jäitä. Menen jäiden luo, ne ritisevät ja helisevät, ne ovat kirkkaita ja sinisiä. Nostan välillä katseeni ja näen emojäätikön, sen reuna nousee sinisenä merestä. Tuuli heittää aaltoja rantaan.

On niin ihmeellisen sinistä!

Nancy, Alessio, Matzchek, Czesimir ja Mauryzy ottavat näytteitä järvestä, he laskevat pullonsa veteen, täyttävät ne piripintaan ja sulkevat huolella. Näytevesiä ei saa päästää sekoittumaan keskenään.

Vesinäytteen ottaminen paikasta mahdollistaa paikan hajottamisen pieniin osiin, olisi mahdotonta siirtää koko paikka laboratorioon. Laboratoriossa paikasta irrotetut osat jaetaan edelleen pienempiin osiin. Vedet kaadetaan suppiloon, josta ne kulkeutuvat suodattimen läpi toiseen vesiasiaan. Suodattimeen jää paikan hiukkaskartta, eräänlainen paikan sedimentti-ilmentymä.

Kuljemme hieman eteenpäin, vielä lähemmäs jäätikköä. Tulemme jäätikön

alta virtaavalle joelle. Jatkuva virtaus, harmaaseen maahan uurtunut leveä uoma, päätyminen mereen. Kaikki täällä päättyy mereen, meri on joka puolella ja se ottaa kaiken valuvan, säröytyvän ja sirottuvan vastaan, kaikki sekoittuu mereen.

Käännymme takaisin. Ylitämme kalkkikivimuodostelmat, nousemme hieman ja tulemme moreeniharjanteelle, siellä täällä on painanteita, joihin on muodostunut pieniä lampia. Matzchekilla on lampien karttakoordinaatit ja niiden perusteella lammet tunnistetaan samoiksi lammiksi, kuin aiemmilla näytteenottokerroilla. Edellisestä näytteenottoreissusta on kulunut vuosi, lammet ovat yhä sijoillaan.

Tieteilijät polvistuvat veden ääreen, laskevat astiat veteen, painavat ne veden alle ja saavat tarvitsemansa osan irti paikasta. Vesi on kylmää, tuuli heittelee lammen rantaan laskettuja reppuja, pieni muovipussi irtoaa otteesta ja lentää kauas. Tuulen voimaa ei voi nähdä, maisemassa ei ole mitään mikä taipuisi tuulen alla, ainoastaan lepattavat huput, voimakkaan puuskan kumarruttamat ihmiset, rikkoutuva pintavesi lammissa ja nyt tuo pussi piirtävät tuulen näkyviin.

Pussi laskeutuu lammen pintaan ja ajautuu niin kauas, ettei sitä päästä hakemaan pois.

Kuljemme eteenpäin loivasti nousevalla harjanteella, vuoret oikealla ylhäällä, meri vasemmalla alhaalla.

GPS paikannin näyttää meille vielä yhden lammen. Tieteilijät tarkastelevat koordinaatteja ja katselevat edessä aukeavaa paikkaa. Kivien väristä ja maan hienoisesta painanteesta voi päätellä, että tässä on ollut vettä. Mutta nyt sitä ei enää ole. On ehkä käynyt niin, Matzchek sanoo, että maa on kohonnut, (ikiroudan liikehtiessä, minä päättelen), vesi on valunut pois ja lampi on lakannut olemasta.

Myöhemmin näen tämän virran sateiden jälkeen vielä vuolaampana.

Taiteellisessa osiossa kohdassa *Luonnoskirja II näytteet / näyte nro 2* voit seurata näytteenottoa ja tuulenpuuskia lammen pinnassa.

Pyörimme hetken, katselemme hieman hölmistyneinä ympärillemme, mutta mitään ei ole tehtävissä. Vesinäytettä ei voi ottaa vedestä jota ei enää ole.

Päätämme palata asemalle, tutkimusretkemme päättyy tänään tähän.

Kävelemme moreeniharjannetta ja laskeudumme sammaleiselle tundralle, se on paikoitellen vielä kesän jäljiltä pehmeää ja vetistä. Sää on kuitenkin tänään jo talvea ennustavan kylmää ja sammalikko hieman kohmeista, yllättäen se kannattelee askeleita.

12.

Kenttäkirjoittaminen, ohjeet

Helsinki

maaliskuu 2025

taivaansininen

Eräänä päivänä Marcin sanoo, että hänelle on vähän epäselvää, mihin tarkoituksiin hänen ottamiaan näytteitä ja niiden esikäsittelystä saatuja tuloksia oikeastaan käytetään. Siitä huolimatta hän tekee kaikki työvaiheet hyvin tarkasti ja määrättyä proseduuria noudattaen. On tärkeää, että näytteet on otettu samalla tavalla, samoista paikoista, tietyllä frekvenssillä. Vuodesta toiseen, samalla tavalla. Näytteenottaja vain vaihtuu vuosittain, mutta työ jatkuu. On tärkeää noudattaa samaa kaavaa. Jos näytteenottaja hutilo alkupäässä, koko homma menee pieleen.

Asettelen omaa työskentelyäni asemalla havainnoimani luonnontieteellisen kenttätyöskentelyn rinnalle. Millaisia proseduureja poeettinen työskentely arktisissa kenttäolosuhteissa voi noudattaa? Olisiko poeettista työskentelyä mahdollista standardoida, olisiko se aiheellista?

Asemalta palattuani ryhdyin työpöytäni ääressä kehittämään taiteellistieteellistä tutkimusmenetelmää ja päätän laatia itselleni kenttäkirjoittamisen ohjeet seuraavia kenttämatoja varten. Aluksi on pohdittava kuinka kerryttää (koota, haravoida, suodattaa, ottaa talteen) *taiteellista tietoa*.

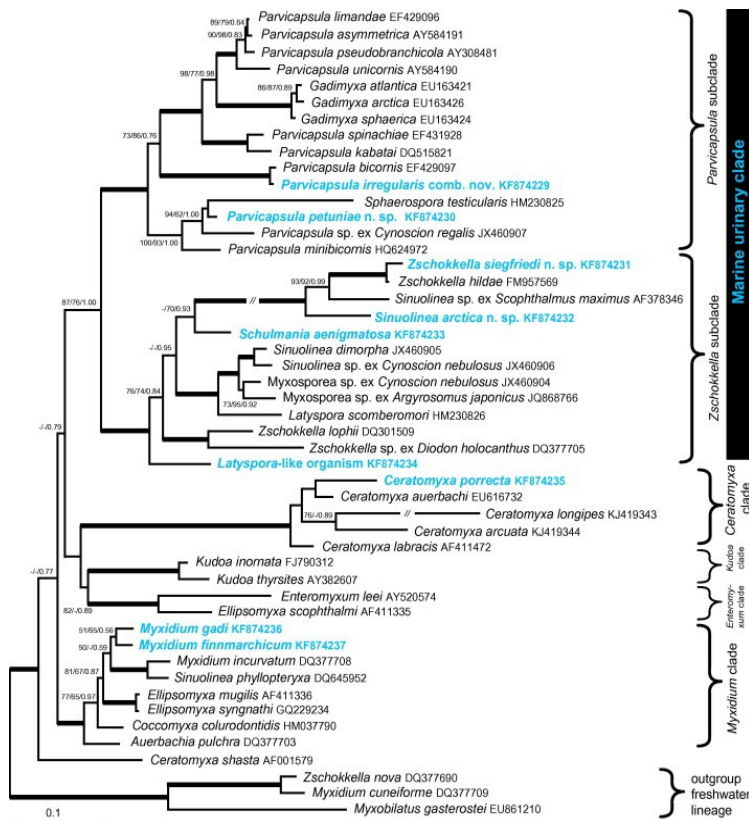
Mieleen nousee kuva, se saattaa tässä olla jopa tiedon tallentamisen tapoihin liittyvä esikuva; Nancy perkaamassa kalaa aseman biologisessa laboratoriossa. Nancyllä on siniset kumihanskat käsissään ja metallisella tarjottimella

arctic charr (*Salvelinus alpinus*), eli kylmissä vesissä elävä lohen sukulaiskala rautu. Matzchek on aiemmin päivällä virvelöinyt tämän pullean raudun puolentoista tunnin kävelymatkan päässä olevasta järvestä.

Nancy on juuri avannut kalan hyvin huolellisesti, ja ottaa nyt talteen sen sisäelimet. Ne pakataan huolellisesti pieniin purkkeihin, purkkien kylkiin kiinnitetään etiketit, etiketteihin kirjoitetaan näytteen nimi, numero, päivämäärä ja ottopaikka. Purkit pakastetaan odottamaan kuljetusta Italiaan.

Kalan sisältä löytyy myös sen lihaan kiinnittynyt loinen. Alessio on aikeissa koskea kalaan paljain käsin, mutta Nancy ei päästä Alessiota edes kalan lähelle ilman kumihanskoja. Syy Nancyyn tiukkuuteen on loinen.

Nancy ehkä sanoo loisen nimen (ja suvun), mutta se ei jää mieleeni enkä kirjoita sitä ylös. Myöhemmin kotona teen internehakuja aiheesta kalojen loiset Huippuvuorilla. En löydä rautuja koskevaa loistietoa, mutta selailen muita arktisilla vesillä tehtyjä kalatutkimuksia ja löydän *Myxozoa in high Arctic: Survey on the central part of Svalbard archipelago* (Kodádková et al. 2014) -tutkimuksesta tällaisen kuvan:

Kuvatekstissä sanotaan:
Maximum likelihood tree
 (-
 $ln = 18360.2248$)
 based on 52 SSU rDNA myxosporean sequences available in GenBank and newly obtained data (in bold blue colour) belonging to the marine urinary clade.

(Kuva: Kodádková et al. 2014:53)

Oletettavasti joku kuvassa mainituista loislajeista tekee raudun käsittelemisestä paljain käsin vaarallista. Tai voi olla, että kyseistä loista ei vielä ole tieteelle tunnistettu eikä se siten ole saanut nimeään kuvan osoittamaan rakenteeseen. Nimettömyydestään huolimatta se on tai voi olla vaarallinen.

Vai perustuuko
vaara juuri,
siihen;
nimettömyyteen?

Loiset jaotteleva rakenne, loisen kontaminoima rautu, sen huolellinen perkaaminen osiin, osien pakastaminen ja pakasteiden kuljettaminen Sisiliaan Nancy'n koti-instituutin laboratorioon jatkotutkimuksia varten; kaikki nämä yhdessä tuottavat tilan tai tiloja, jotka vetävät kirjoittamista puoleensa.

Tai pikemmin; kaikkien noiden (tosi)asioiden ja käytännön toimenpiteiden välisiin pintoihin muodostuu tiloja, jotka ovat poetiikkani kasvualustaa.

On tila, joka muodostuu siihen hetkeen, kun loinen irrotetaan pihdeillä kalan lihasta, on kumihanskan ja kalan ihon väliin muodostuva tila, on pakastimeen sijoitetun kalan maksan jäätymisprosessin muodostama tila, on valkoisten alueiden muodostama tila loisten todennäköisyyspuussa, on luonnontieteilijän ruumiin ja kalan ruumiin välinen tila.

Välisissä tiloissa on häiveitä *jostain*.

Siitä, sitä ja siinä voi kirjoittaa.

Välisten tilojen havainnoiminen tarkoittaa paikalla oloa. Paikalla oloa silloin kun loinen irtoaa, kun kala avataan, kun ihminen seisoo kala kädessä. Siten ja sitä voi kirjoittaa.

Kenttäkirjoittamisen ohjeet;

laadittu tieteellisillä tutkimusasemilla tapahtuvaa taiteellista tutkimustyöskentelyä varten

ensimmäinen ohje;

Ole paikalla kun tiede ja sen tutkimat pinnat kohtaavat;

Tarkkaile väleihin aukeavia tiloja

toinen ohje;

Kävele, kokeile, asettaudu, nuku

kolmas ohje;

Ole automaattinen mittauslaite; tallenna analysoimatta

Millaista kirjoittamista näiden ohjeiden noudattamisesta seuraa?

13.

Kaikki alkaa täällä

Matkapäiväkirja Hornsund 10.9.2024

merensininen

Päivän säätiedot, auringonnousu- ja laskuajat:

[muistikirjan mukaan tiedot puutteelliset tai olemattomat].

Kaihoisa naali katselee meitä. Istuu aseman ulkopuolella ja katsoo ikkunasta sisään. Se on aivan valkoinen. Välillä se siirtyy hieman ja istuu taas aloilleen. Menemme ulos ja se katsoo meitä. Hetken päästä se siirtyy hieman kauemmas. Sitten katoaa nurkan taakse. Ilman asetta me saamme olla vain oven läheisyydessä. Jos seuraisimme naalia meillä olisi oltava ase jääkarhujen varalta.

En voi mitenkään tietää onko tämä naali kaihoisa, mutta en voi ihmisluonnolleni mitään.

Täällä kaikki on yhtä dramaattista.

Aseman lähistölle vuonoon saavutaan laivalla, laivasta laskeudutaan tikkaita aalloilla keinuvaan kumiveneeseen, sillä ajetaan aalloilla kelluvan jään läpi rantaan. Vastassa on ihminen (Olga!) aseensa kanssa, hän saattelee meidät rannasta asemalle.

Vuoret kohoavat merestä, jäätiköt valuvat mereen. Kaikki on kristallinkirkasta, niin sanoo hydrokemisti (Marcin!), joka esittelee minulle

työtään. Hänellä on useita mittalaitteita tarkastettavanaan joissa ja järvissä. Niillä mitataan ainakin virtausnopeutta ja erilaisia kemiallisia pitoisuuksia vesistöistä. Hän tarkistaa mittarit ja asentaa datan Puolassa olevia tutkijoita varten. He analysoivat ja tekevät tieteelliset johtopäätökset.

Minusta on hienoa, että se kaikki sellainen alkaa näin, siis siten että joku liikkuu maisemassa reppu selässä, reppu täynnä kippoja ja kuppeja, näpit jäässä suorittaa mittaukset, jotka hiljalleen sitten kasvavat suuremmaksi tieteelliseksi puroksi ja joeksi. Sanon sen hänelle ja hän nauraa.

Hän sanoo minulle, että uskoo maiseman innoittavan taiteilijaa. Sanon, että se on juuri niin. Ja lisäksi, että hänen tarkastamansa mittalaitteiden tietokoneenruudulle piirtämät kaaviot innoittavat minua, että hänen datansa on aivan runoa.

Epilogi

*Helsingissä
jäätikköä ylläpitämässä*

elämää

Palattuani kotiin Helsinkiin menemme lapsen kanssa vuotuiselle neurologikäynnille. Lääkäri ottaa puheeksi keuhkokuumeet. Lapsellani on ollut keuhkokuume kerran, mutta hänellä on alttius saada se toistuvasti. Aivovauriosta johtuen hengityselimistö on hauras.

Lääkäri kysyy, mitä ajattelen, jos lapseni pitäisi keuhkokuumeen vuoksi kykeä hengityskoneeseen. Lääkäri sanoo, että silloin voisi tapahtua niin, että infektion jo laannuttua lapseni ei pääsisi enää irti hengityskoneesta, että hän ei osaisi enää hengittää ilman sitä. Että hän ei enää oppisi hengittämään.

Lääkäri kysyy, olenko ajatellut asiaa, ja että ehkä olisi hyvä ajatella, koska sellainen tilanne voi tulla ja silloin auttaa jos asiaa on ajatellut etukäteen.

*Että on hyvä tietää, mitä aikoo vastata jos kysytään, kytketäänkö
hengityskoneeseen.*

Vai ei.

Seison jäätikön reunalla. Jäätä putoilee mereen.

putoilee
annataanko
mennä
menojaan

Sellainen tilanne voi tulla, että pitää päättää kytketäänkö ikuisiksi ajoiksi hengityskoneeseen, vai annetaanko mennä menojaan.

tuhoutuminen?
lakkaaminen?

Mutta onhan jotain tehtävissä (*sitä* ennen)

;voihan pestä kädet, etteivät taudinaiheuttajat leviä

;voihan pysäyttää järjestelmän, ettei tuho leviä

Tätä kirjoittaessa lapseni on juuri sairastanut toisen keuhkokuumeen, (näin teksti kerrostuu hiljalleen, samaan tapaan kuin lumi vähitellen tiivistyy jäätiköksi).

Tid	Vær	Min. temp.	Maks temp.	Målt temp.	Nedbør mm	Snødybde cm	Vind m/s	Kraftigste vindkast m/s	Luftfuktighet %
01		0,7°	1,3°	1,0°	-	-	10,3	19,1	83 %
02	-	0,6°	1,2°	0,8°	-	-	7,5	17,2	85 %
03	-	0,4°	1,1°	0,8°	-	-	10,6	16,3	86 %
04		0,4°	1,5°	1,1°	-	-	7,7	14,0	82 %
05	-	0,3°	1,3°	0,3°	-	-	12,0	15,4	90 %
06	-	0,0°	1,0°	0,7°	-	-	12,4	18,0	87 %
07		0,2°	1,0°	0,3°	-	-	11,1	17,3	91 %
08	-	0,0°	0,8°	0,1°	-	-	12,6	17,8	90 %
09	-	0,0°	0,8°	0,6°	-	-	10,3	17,6	83 %
10		0,0°	0,6°	0,6°	-	-	10,7	17,5	82 %
11	-	0,3°	0,8°	0,4°	-	-	9,7	18,9	82 %
12	-	0,1°	0,8°	0,3°	-	-	10,6	17,1	85 %
13		-0,1°	0,6°	-0,1°	-	-	10,2	16,7	89 %
14	-	-0,3°	0,3°	-0,1°	-	-	12,0	19,6	88 %
15	-	-0,4°	0,2°	-0,2°	-	-	14,8	21,9	87 %
16		-0,3°	0,0°	-0,2°	-	-	12,2	24,1	86 %
17	-	-0,7°	-0,1°	-0,6°	-	-	12,4	20,8	86 %
18	-	-0,8°	-0,3°	-0,6°	-	-	13,3	25,0	86 %
19		-	-	-0,8°	-	-	13,9	25,3	82 %
20	-	-	-	-0,9°	-	-	14,4	25,7	82 %
21	-	-	-	-0,8°	-	-	15,0	26,0	82 %
22		-1,1°	-0,3°	-0,6°	-	-	18,0	31,0	78 %
23	-	-1,0°	-0,2°	-0,3°	-	-	14,0	24,7	76 %
00	-	-0,7°	-0,1°	-0,2°	-	-	14,3	23,1	74 %

Tällä kertaa lapsi vietiin ambulanssilla sairaalaan. Mutta hän parani hyvin.

Tätä kirjoittaessa on tammikuun loppu ja Hornsundin sää suhteellisen lämmin, lämpötila lähellä nollaa.

(Kuva yr.no 2025)

En tiedä mitä tämä tarkoittaa.

(Enkö muka?)

Lähteet

Arlander, Annette 2012: *Performing Landscape – Notes on Site-specific Work and Artistic Research (Texts 2001–2011)*. Acta Scenica 28. Teatterikorkeakoulu, Esittävien taiteiden tutkimuskeskus, Helsinki.

Arlander, Annette 2012: *Jäniksen vuosi (näyttely) – Harens År (utställning) – Year of the Rabbit (exhibition)* (blogi). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://aa-katajankanssa.blogspot.com/>

Arlander, Annette 2016: *Mitä tekijä voi tehdä? Teoksessa Tekijä – teos, esitys ja yhteiskunta. Näyttämö & tutkimus -julkaisusarja Vol. 6, 14–37*. Teatterintutkimuksen seura, Helsinki.

Arlander, Annette 2022: *Performing and thinking with trees. Art theoretical writings from the Academy of Fine Arts 15*. Taideyliopiston Kuvataideakatemia, Helsinki.

Calvino, Italo 1996: *Kuusi muistiota seuraavalle vuosituhanneelle*. Suomentanut Elina Suolahti. Loki-kirjat, Helsinki.

Carson, Rachel L. 1953: *Meren ihmeet*. Suomentaneet Hilikka ja Jussi Koskiluoma. Tammi, Helsinki.

Carson, Rachel 2007: *Under The Sea Wind*. Penguin Books, Lontoo.

Chacon, Raven 2022: *For Zitkála-Šá*. Art Metropole, Toronto.

Coccia, Emmanuele 2021: *Kasvien elämä. Sekoittumisen metafysiikkaa*. Suomentanut Jussi Palmusaari. Tutkijaliitto, Helsinki.

Copernicus 2024: *Record Ice Cap Melting in the Svalbard Archipelago* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.copernicus.eu/en/media/image-day-gallery/record-ice-cap-melting-svalbard-archipelago>

Daan van den Broek 2024: *Svalbard's 3rd Consecutive Warmest Summer on Record, August Shattering Multiple Records* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.daanvandenbroek.com/svalbards-3rd-consecutive-warmest-summer-on-record-august-shattering-multiple-records/>

Haapkylä, Jessica 2019: *Meren tarina. Meribiologin tutkimusmatka Arktikselle*. Into, Helsinki.

IFAW 2024: *Arctic Foxes* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.ifaw.org/animals/arctic-foxes>

Ilmastokatsaus 2023: *Ikiroudan sulaminen, vaikutukset ja sopeutumistoimet* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.ilmastokatsaus.fi/2023/01/23/ikiroudan-sulaminen-vaikutukset-ja-sopeutumistoimet/>

IUCN Red List 2014: *Arctic Fox* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.iucnredlist.org/species/899/57549321>

K. Le Guin, Ursula 2024: Sur, teoksessa: Kompassiruuus s. 285–304. Suomentanut Titia Schuurman. Moebius, Helsinki.

Keski-Korsu 2022: Walking with Permafrost. Participatory performance 2022. (Verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.artsufartsu.net/walking-with-permafrost/>

Kielitoimiston sanakirja 2024: hakusana *kanssa*. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. (Verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/kanssa>
———— hakusana *rinnakkain*. (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/rinnakkain>
———— hakusana *vierekkäin*. (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/vierekkain>

Kodádková, Alena - Dyková, Iva - Tyml, Tomáš - Ditrich, Oleg - Fiala, Ivan 2014: Myxozoa in High Arctic: Survey on the Central Part of Svalbard archipelago. International Journal for Parasitology: Parasites and Wildlife 3 s. 41–56. Saatavilla: <https://doi.org/10.1016/j.ijppaw.2014.02.001>

Lapstun, Suzanne 2022: Letters From The Arctic. The Black Spring Press, Lontoo.

Lonka, Pipsa 2021: Neljän päivän läheisyys. ntamo, Helsinki.

Lonka, Pipsa 2024: Peter asui talossa. Delfiini pisteestä pisteeseen. Teatterin uusi alkukirjasto.

Nancy, Jean-Luc 2010: Filosofin sydän. Corpus. Tunkeilija. Suomentaneet Susanna Lindberg, Elia Lennes ja Kaisa Sivenius. Gaudeamus, Helsinki.

Nokturno 2020: Paikkasidonnainen runous (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: https://nokturno.fi/work_category/paikkasidonnainen-runous/

Ohtonen, Kimmo 2024: Tunturikettu. Pohjolan naalin tarina. Otava, Helsinki.

Salminen, Antti 2015: Kokeellisuudesta. Historiallisesta avantgardesta jälkifossiiliseen elämään. Poesia, Helsinki.

Salminen, Antti 2024: Summa Tunguska. Poesia, Helsinki.

Science Norway 2022: The Arctic is Heating up Much Faster than Expected (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: https://www.sciencenorway.no/arctic-climate-change-global-warming/the-arctic-is-heating-up-much-faster-than-expected/2066466?utm_source=chatgpt.com

Siukonen, Jyrki 2024: Nälkä ja vilu. Matkoja kauheaan pohjoiseen. SKS, Helsinki.

Spitsbergen-Svalbard 2019: Drift Ice, Pack Ice and Fjord Ice in Spitsbergen (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/drift-ice-pack-ice-fjord-ice.html?utm_source=chatgpt.com

Suomen etymologinen sanakirja 2023: hakusana *kanssa*. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. (Verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) saatavilla: <https://kaino.kotus.fi/ses> > kanssa
———— hakusana *rinnalla*. (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://kaino.kotus.fi/ses> > rinnalla

———— hakusana *vierellä*. (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://kaino.kotus.fi/ses> >
vierellä

Sutinen, Ville-Juhani 2021: *Arktis. Likaista lunta*. Like, Helsinki.

Sysselimestaren 2019: *Species that Can Be hunted* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.sysselmesteren.no/en/hunting-trapping-and-fishing/jaktbare-arter/>

Tieteen termipankki 2023: *Moreeni* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Geologia:moreeni>

UniArts (n.d.): *Esiintyä kasvien kanssa*, (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.uniarts.fi/projektit/esiintya-kasvien-kanssa/>

Uusma, Bea 2015: *Naparetki. Minun rakkaustarinani*. Suomentanut Petri Stenman. Like, Helsinki.

Wikipedia 2025: *Tundra* (verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: https://fi.wikipedia.org/wiki/Tundra#Antarktinen_tundra

Yr.no 2025: *Hornsund meteorologiskstasjon (Svalbard)*. (Verkkosivu). (Viitattu 27.4.2025) Saatavilla: <https://www.yr.no/nb/historikk/tabell/5-99754/Norge/Svalbard/Hornsund?q=2025-01-28>